

**KÖYDE YAŞAYAN EVLİ KADINLARIN AİLE YAŞAMLARINA
İLİŞKİN SORUNLARI**

FATMA KIRTEPE ÖZDEMİR

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
AİLE EKONOMİSİ VE BESLENME EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ, 2015

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren(.....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı :FATMA

Soyadı :KIRTEPE ÖZDEMİR

Bölümü :AİLE EKONOMİSİ VE BESLENME EĞİTİMİ

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı: KÖYDE YAŞAYAN EVLİ KADINLARIN AİLE YAŞAMLARINA
İLİŞKİN SORUNLARI

İngilizce Adı : PROBLEMS OF MARRIED WOMEN LIVING IN VILLAGES ABOUT
THEIR FAMILY LIVES.

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Fatma KIRTEPE ÖZDEMİR

İmza:

Jüri onay sayfası

Fatma KIRTEPE ÖZDEMİR tarafından hazırlanan “Köyde Yaşayan Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından Gazi Üniversitesi Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Fatma ARPACI

(Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Başkan:

Üye:

Üye:

Üye:

Tez Savunma Tarihi:/...../.....

Bu tezin Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Servet KARABAĞ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Çalışmam boyunca, varlığı ve fikirleri ile bana yol gösteren, aramızda mesafeler olmasına rağmen e-posta ile bana destek olmaya çalışan değerli hocam Doç. Dr. Fatma ARPACI'ya, her daim maddi ve manevi bana destek olan eşim Ahmet ÖZDEMİR'e ve anket çalışmalarımda bana yardımcı olan kardeşim Ebru KIRTEPE'ye en içten dileklerimi ve teşekkürlerimi arz ederim.

Fatma KIRTEPE ÖZDEMİR

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

KÖYDE YAŞAYAN EVLİ KADINLARIN AİLE YAŞAMLARINA İLİŞKİN SORUNLARI

(Yüksek Lisans Tezi)

Fatma Kırtepe Özdemir

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temmuz 2015

ÖZ

Araştırma köyde yaşayan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının incelenmesi amacıyla planlanıp, yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini İzmir ili, Ödemiş ilçesi'ne bağlı Hamamköy, Demirdere köyü, Çayır köy, Güney köy ve Küçükören köylerinde yaşayan evli kadınlardan oranlı tabakalı örnekleme tekniğine göre 323 evli kadın alınmıştır. Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlara yönelik faktör analizi uygulanmıştır. Araştırmaya alınan evli kadınlara ilişkin anket formu değerlendirilmiştir. Evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunları değerlendirilmiştir. Kruskal Wallis H-Testi ile incelenmiş, Mann Withney U-Testi ile analiz edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan evli kadınların %43'ünün 46 yaşında ya da daha büyük yaşta olduğu, %10,2'sinin okur-yazar olmadığı, %63,8'inin 18 yaşında ya da daha küçük yaşta, evlendiği %38,1'inin ise 31 yıl ve daha uzun süreden beri evli oldukları %57,0'si ailesinin seçtiği eş ile evlendiği belirlenmiştir. Kadınların % 30,3'ünün eşinin 56 yaşında ya da daha büyük yaşta olduğu, % 74,9'unun eşinin ilkökul mezunu olduğu, % 67,5'inin eşinin çalıştığı, % 82,7'sinin eşinin sosyal güvencesi olduğu saptanmıştır. Kadınların %91,3'ünün çocuk sahibi, %68,7'sinin 2-3 çocuğunun olduğu bulunmuştur. Ailenin ortalama aylık gelir miktarının ise %64,4'ünün 501-1000 TL arasında olduğu saptanmıştır. Aileye ilişkin konularda karar veren bireylerin dağılımı incelendiğinde; ev, tarla vb. mülk satın almada (%86,4) kadının eşiyle birlikte karar verdiği, kadının ev dışındaki çalışma durumunda (%74,6) kadının eşiyle birlikte karar verdiği, çocukların eğitiminde(%73,7) kadının eşiyle ve çocuklarıyla birlikte karar verdiği belirlenmiştir. Araştırma kapsamına alınan köyde yaşayan evli kadınların evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlardan “kadın çok yorulur, çabuk yıpranır” sorunu ile %22,3'ünün ara sıra; “kadının kendini geliştirme ve yenileme ihtiyacı artar” sorunu ile, %38,7'sinin ara sıra, %33,4'ünün genellikle karşılaştığı saptanmıştır. Kadınların ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlardan “kadın kendine bakamaz” sorunu ile kadınların % 32,5'inin ara sıra,

%35,0'inin genellikle karşılaştığı belirlenmiştir. Kadınların aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlardan “aile gelirinin kullanımında söz hakkına sahip değildir” sorunu ile %32,8'inin hiçbir zaman, %38,1'inin nadiren karşılaştığı bulunmuştur. Kadınların aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlardan “erkeğin sözünden dışarı çıkamaz” sorunu ile %21,7'sinin her zaman karşılaştığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan evli kadınların; kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlarının, ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlarının, aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlarının kadının yaşına göre farklılaştığı bulunmuştur ($p<.05$). Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunları 10 yıl ya da daha az süreden beri evli olan kadınların daha çok yaşadığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan kadınların; ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunları ailede eş ve çocuklardan başka yaşayan bireyler olup olmaması durumuna göre, kadının eşinin çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,5$). Kırsal kesimdeki kadınların ve erkeklerin eğitim düzeyleri verilecek eğitimlerle yükseltilmelidir, böylece eşler arasında iş bölümü ve yardımlaşma da artırılabilir. Televizyon, internet, gazete gibi iletişim araçlarından teknolojik gelişmeler ve yenilikler konusunda bilgi alarak kişiler arası iletişim artırılabilir. Herhangi bir sağlık kurumuna bağlı olmayanların sosyal güvenlik sistemine dahil edilmeleri sağlanmalıdır. Çocuk, yaşlı bakımı, tarla ve ev işlerinin kadının değil ailenin sorumluluğu olarak görülmesi sağlanmalıdır.

Bilim Kodu :

Anahtar Kelimeler : Köy, Köyde Yaşayan Evli Kadın, Aile, Aile Yaşamı, Aile Yaşamı

Sorunları

Sayfa Adedi : 81

Danışman : Doç. Dr. Fatma ARPACI

PROBLEMS OF MARRIED WOMEN LIVING IN VILLAGES ABOUT THEIR FAMILY LIVES.

(M.S. Thesis)

By: Fatma Kırtepe Özdemir

GAZI UNIVERSITY

INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES

July 2015

ABSTRACT

The research is carried out in order to investigate the problems of married living in women in villages about their family lives. Total of 323 married women who are living in Izmir Province, Ödemiş District, Hamamköy, Demirdere, Çayırköy and Küçükören villages are selected as the sample of survey according to proportional stratified sampling technique. Factor analysis is applied to the problems which the married women encountered during working at home or outside home. The interview form which is administered to the women who participated into the survey is assessed as its data. The problems of the married woman concerning their family lives are assessed. The data is evaluated according to Kruskal Wallis H-Test and analysed according to Mann Withney U-Test. The details of the married women who are drawn into the research sample are: 43% at age 46 older, 10,2% not literate, 63,8% married at age 18 or at a younger age, 38,1% are married for at least 31 years or for a longer period, 57,0% are married with the man who was chosen by their parents, 30,3% had a husband who was at least at age 56 or older, 74,9 had a husband who was graduated from primary school, 67,5% had a working husbands and 82,7% had a husband who had social security provision. It is observed that 91,3% of the women had children, 68,7% had between 2-3 children. Regarding the average monthly incomes of the families, 64,4% had gained between 501-1000 TL per month. When the distribution of the individuals who took decisions about familial matters, it is observed that (86,4%) of the women jointly decided with her husband during buying of house, field and etc. real estates, when the women used to work together with her husband outside house then (74,6%) of the women decided jointly together with their husbands, and that (73,7%) of the women took decisions about the education of their children together with their husbands and

children. Concerning the perceived problems which the married women who live in villages and working at and outside home encountered, 22,3% replied that to the statement “Women become extremely tired and rapidly wear” as “Occasionally” and the statement: “Women’s needs to develop and renew themselves increase” is replied by 38,7% as “Occasionally” and by 33,4% as “Often”. Regarding the problems women encountered about fulfilment of household works, the statement “Women cannot manage a living solely by themselves”, 32,5% replied as “Occasionally” and 35,0% as “Often”. Regarding the problems about the spending of family income, the statement “Women do not have any right in deciding about the spending of the family income” 32,8% replied as “Never”, and 38,1% replied as “Rarely”. As for the problems encountered about arrangement of the family relations, the statement: “She cannot act against what her husband instructs”, 32,8% replied as “always”. Concerning the perceived problems the women encountered in women’s working at or out of home, it is observed that the incidence of fulfilling the household works correlated with the age of the women. ($p<.05$). It is observed that the perceived problems about fulfillment of household works are experienced more frequently among women who are married for less than 10 years. Also a significant correlation is observed between “the perceived intensity of the problems in fulfillment of household works”, and the presence of “other individuals living within the house apart from the spouses and the children” and whether or not “husband works outside home”. ($p<.05$). Conclusion and Comments: The education levels of the women and men living in villages should be increased. Thereby, the division of labor and cooperation between the spouses may increase. Interpersonal communication may be strengthened by offering and providing psychological assistance about the technological developments and innovations from TV, internet and newspapers. The individuals who are not benefited from any health care provider institution should be included into the social security system. Such duties including child care, elderly care, agricultural labor and household works should be perceived as the responsibility of the whole family and not solely of the women living within the family.

Science Code :

Key Words : Village, married women living in village, family, family life, problems of family life.

Number of Pages : 81

Thesis Advisor : Assoc. Prof. Dr. Fatma ARPACI

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
BÖLÜM I.....	1
1.GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı	4
1.3 Araştırmanın Önemi.....	4
1.4 Varsayımlar	5
1.5 Sınırlılıklar.....	6
BÖLÜM II	7
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1 Köy ve Kırsal Alan Kavramları.....	7
2.2 Aile Kavramı	8
2.3 Aile Türleri	9

2.4 Ailenin Önemi.....	10
2.5 Aile İçi İletişim	12
2.6 Kadının Kırsal Yaşamdaki Yeri	13
2.7 Köyde Yaşayan Kadınların Sorunları	14
2.8 Çalışma Yaşamında Kırsal Kadın	15
2.9 Kırsal Kesimde Kadının Eğitim Durumu	16
2.10 Köyde Yaşayan Kadınların Aile İçi Kararlara Katılımı	18
2.11 Kırsal Kesim Kadınının Tarımsal Üretimdeki Rolü	20
2.12 İlgili Araştırmalar	21
BÖLÜM III.....	27
3.YÖNTEM.....	27
3.1 Araştırma Modeli.....	27
3.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	27
3.3 Veri Toplama Yöntem ve Araçları	29
3.3.1 Anket Formunun Hazırlanması.....	29
3.3.2 Araştırmanın Ön Uygulaması.....	31
3.3.3 Araştırmanın Uygulanması.....	31
3.3.4 Geçerlilik ve Güvenirlilik Testinin Uygulanması.....	31
3.4 Verilerin Değerlendirilmesi.....	34
BÖLÜM IV	37
4. BULGULAR VE YORUM.....	37
4.1 Aileye İlişkin Demografik Özellikler.....	37
4.1.1 Ailedeki Birey Sayısı ve Ailenin Aylık Ortalama Gelir Miktarı.....	37
4.1.2 Kadına İlişkin Demografik Özellikler.....	38
4.1.3 Kadının Eşine İlişkin Demografik Özellikler	41
4.1.4 Çocuklara İlişkin Demografik Özellikler	42

4.2 Aileye İlişkin Konularda Karar Veren Bireyler	43
4.3 Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları.....	45
4.3.1 Evli Kadının Evde ve Dışarıda Çalışması Nedeniyle Karşılaşılan Sorunlar	45
4.3.2 Ev İşlerinin Yerine Getirilmesi İle İlgili Sorunlar	47
4.3.3 Aile Gelirinin Kullanımı İle İlgili Sorunlar	49
4.3.4 Aile İlişkilerinin Düzenlenmesi İle İlgili Sorunlar	50
4.4 Ailede Tarımsal Faaliyet Olarak Yapılan İşlerde Karşılaşılan Sorunlar	62
BÖLÜM V.....	67
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	67
5.1 Sonuç	67
5.1.1 Aileye İlişkin Demografik Özellikler.....	67
5.1.2 Aileye İlişkin Konularda Karar Veren Bireyler	67
5.1.3 Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları.....	68
5.1.4 Ailede Tarımsal Faaliyet Olarak Yapılan İşlerde Karşılaşılan Sorunlar	68
5.2 Öneriler	69
KAYNAKLAR	70
EKLER.....	75
ÖZGEÇMİŞ.....	81

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Tabakalı Örneklem Metoduna Göre Ağırlıklandırılmış Dağılım Tablosu.....	29
Tablo 2. Evli Kadının Evde ve Dışarıda Çalışması Nedeniyle Karşılaşılan Sorunlar.....	32
Tablo 3. Ev İşlerinin Yerine Getirilmesi İle İlgili Sorunlar.....	33
Tablo 4. Aile Gelirinin Kullanımı İle İlgili Sorunlar.....	33
Tablo 5. Aile İlişkilerinin Düzenlenmesi İle İlgili Sorunlar.....	34
Tablo 6. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarına Ait Normallik Testi.....	35
Tablo 7. Ailedeki Birey Sayısı ve Ailenin Aylık Ortalama Gelir Miktarı	37
Tablo 8. Evli Kadına İlişkin Demografik Özellikler	39
Tablo 9. Evli Kadının Eşine İlişkin Demografik Özellikler.....	41
Tablo 10. Çocuklara İlişkin Demografik Özellikler	42
Tablo 11. Aileye İlişkin Konularda Karar Veren Bireylerin Dağılımı.....	43
Tablo 12. Evli Kadının Evde Ve Dışarıda Çalışması Nedeniyle Karşılaşılan Sorunların Dağılımı.....	46
Tablo 13. Ev İşlerinin Yerine Getirilmesi İle İlgili Sorunların Dağılımı.....	48
Tablo 14. Aile Gelirinin Kullanımı İle İlgili Sorunların Dağılımı.....	49
Tablo 15. Aile İlişkilerinin Düzenlenmesi İle İlgili Sorunların Dağılımı.....	50
Tablo 16. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Kadının Yaşına Göre Farklılaşması.....	51

Tablo 17. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Kadının Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması.....	53
Tablo 18. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Kadının Evlilik Süresine Göre Farklılaşması.....	54
Tablo 19. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Kadının Eşinin Yaşına Göre Farklılaşması.....	55
Tablo 20. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Kadının Eşinin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması.....	56
Tablo 21. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Ailedeki Birey Sayısına Göre Farklılaşması.....	58
Tablo 22. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Ailenin Ortalama Aylık Gelir Miktarına Göre Farklılaşması.....	59
Tablo 23. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Kadının Evlilik Yaşına Göre Farklılaşması.....	60
Tablo 24. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Ailede Eş Ve Çocuklardan Başka Yaşayan Bireyler Olup Olmama Durumuna Göre Farklılaşması.....	61
Tablo 25. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Kadının Eşinin Çalışma Durumuna Göre Farklılaşması.....	62
Tablo 26. Ailede Tarımsal Faaliyet Olarak Yapılan İşlerde Karşılaşılan Sorunların Dağılımı.....	63

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

OECD	İktisadi Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı
TKİB	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
KKP	Kırsal Kalkınma Planı
ASPB	Aile ve sosyal Politikalar Bakanlığı
KSGM	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
SPSS	Statistical Package for Social Scienses

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Ülkemizde kırsal alanlarda yaşayan ailelerin oranı oldukça fazladır. Kırsal ailelerin sorunlarına ilişkin yapılmış olan araştırma sayısı ise oldukça azdır. Kadınların toplumdaki yeri, yaşadıkları ülkenin gelişme düzeyi, bulunduğu toplumun kültür değerleri tarafından belirlenmektedir. Türkiye’de de kadınların kırsal kesimde özellikle köy yaşamında erkeğe oranla daha fazla çalışması, içinde doğup büyüdüğü sosyal değerler açısından doğal sayılmaktadır (Şahin ve Terin, 2009, s. 39). Bu durum ise ailede çeşitli sorunların yaşanmasına sebep olmaktadır.

Kırsal Alan: Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyonu Raporu’nda, kırsal alan; kentsel yerleşmeler dışında kalan yerler olarak tanımlanmıştır (Kulak, 2011, s. 9).

İktisadi Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı (OECD) tarafından geliştirilen ve Avrupa Birliği tarafından da kullanılan kırsal alan tanımı en yaygın kullanılan tanımdır. Bölge tipolojilerinin belirlenmesinde de kullanılan bu tanıma göre kırsal alan, idari sınırlar itibarıyla nüfus yoğunluğu km² başına 150 kişiden az olan yerler olarak kabul edilmektedir (Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı [TKİB], 2010-2013).

Kırsal alanların çeşitliliğini tespit etmek, seçenek ve kalkınma olanaklarını güvence altına almak ve bölgesel farklılıkları siyasi analizlerde dikkate alabilmek için OECD kırsal alanları ulusal ekonomilerle entegre olma derecesine göre de sınıflandırmaktadır. Buna göre,

1. Entegre kırsal alanlar: Nüfusun artmakta ve ekonominin gelişme göstermekte olduğu kırsal alanlardır. Bu yerler, çoğu kez büyük bir yerleşim merkezinin yakınında bulunan ve ortalama gelirin üstünde bir gelire sahip alanlardır.

2. Orta dereceli kırsal alanlar: Kentsel merkezden oldukça uzak ancak büyük şehirlerle iyi bir ulaşım bağlantısına sahip alanlardır. Buralardaki kişiler gelirini genellikle tarım veya tarımla ilişkili faaliyetlerden sağlarlar.
3. Tam kırsal alanlar: Şehirlerden uzak, oldukça düşük nüfus yoğunluğuna sahip alanlardır. Bunların karakteristik özellikleri yaşlanmış nüfus, düşük altyapı, yetersiz temel hizmetler, düşük gelir seviyesi, düşük eğitim düzeyi ve ulusal ekonomiden kopukluktur .

Kırsal toplum ise, kırsal alana yerleşmiş, kendilerine özgü sosyal, ekonomik, kültürel özellikleri ve eğilimleri olan, birbirleriyle ilişki içinde bulunarak gündelik gereksinimlerini gidermeye çalışan ve büyük ölçüde kendi kendine yeterli insan topluluğudur (Kulak, 2011, s. 9).

Tarihin her döneminde ekonomik ve toplumsal yaşamın bir yanını kadınlar, diğer yanını da erkekler teşkil etmişlerdir. Ancak kadınların ekonomik yaşama katılımları ile toplumsal ve ekonomik kalkınmadan yararlanma düzeyleri, doğru orantılı değildir. Bu durum her ne kadar ülkelerin gelişim düzeyleriyle ilişkilendirilse de genelde kadınların tüm toplumlarda erkeklerin gerisinde kaldıkları bir gerçektir.

Kadınların, ekonomik ve toplumsal alanda ikincil konumda olmalarının çeşitli nedenleri vardır. Bu nedenler, toplumların yapısal özellikleriyle yakından ilişkilidir. Bunlar “erkek egemen” kültüre dayalı toplum ayrımcılığı, kadınların eğitim olanaklarından daha az yararlandırılması, kadının erkekten fizyolojik olarak farklılığı, yasal düzenlemelerdeki eksikler ve yanlışlıklar gibi nedenlerdir (Kocacık ve Gökkaya, 2005, s. 195-196).

Kırsal olsun, kentsel olsun, kadının toplumdaki rolü; ülkenin gelişme düzeyine, yaşadığı toplumun sosyal statüsüne ve toplumda geçerli olan örf ve adetlere göre belirlenmektedir.

Ülkemizde çoğunlukla geçerli olan örf ve adetler, toplumsal faaliyetler, cinsiyete bağlı bir işbölümüne göre düzenlenmekte ve kadının yeri, ev kadını olarak eş ve analıkla tanımlanmaktadır. Ancak, bu durum kadının ait olduğu toplumdaki sosyal durumuna göre değişiklik göstermektedir. Böyle ki eğitim düzeyi yüksek olan kadınların yaşadığı büyük kentlerde kadın-erkek arasındaki sosyo-ekonomik statü farkı azalırken, eğitim ve gelir düzeyi düştükçe fark büyümekte, köylü ailelerinde ise bu fark maksimum düzeye ulaşmaktadır. Ülkemizde kır ve kentte yaşayan kadınlar arasındaki yaşam farklılıkları da, gelişmiş Batı Avrupa ülkeleri ve ABD'ye kıyasla daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır (Şafak, 2008, s. 25-26).

Ülkemizde kadın nüfusun önemli bir bölümünün eğitim sorunu bulunmaktadır. Özellikle kırsal kesimde okuma-yazma bilmeyen, örgün öğretim imkânlarından yararlanamadığı için kendini yetiştirememiş kadınların sayısı oldukça fazladır.

Beatriz ve Alvarado (2006, s. 33) çalışmasında kırsalda yaşayan kızların düzenli olarak okula gidemediklerini ve evdeki sorumluluklarından dolayı da bir üst okula devam edemediklerini belirtmişlerdir.

Ayrıca köyünde tarlasında veya şehirde fabrikada, büroda, evinde bütün gün çalışan ama sosyal güvencesi olmayan kadınların sayısı da oldukça fazladır (Sarieroğlu, 2010, s. 45).

Ülkemizde süre gelen geleneksel görüş ve ataerkil yapımız, erkek egemenliğini ön plana çıkarmakta ve bu durum kırsal kesimde daha fazla yaşanmaktadır. Özellikle evli çiftlerde, erkeğin aile reisi olması, yasal bir zorunluluk gibi görülmektedir.

Kırsal kesim alanı, genellikle tarımsal faaliyetin egemen olduğu alanlardır ve burada kadınlar tarımsal faaliyetlerle uğraşmaktadırlar (Şafak, 2008, s. 26). İş hayatındaki kadınların 3 milyon 963 bini hizmet, 2 milyon 632 bini tarım, 1 milyon 249 bini sanayi ve 78 bini de tarım sektöründe çalışmaktadır.

TÜİK verilerine göre, 2010'da 6 milyon 425 bin olan çalışan kadın sayısı, 2011'de 6 milyon 973 bine, 2012'de 7 milyon 309 bine, 2013'te de 7 milyon 641 bine çıkmıştır. Çalışan iş gücü piyasasındaki kadınların yüzde 23,7'sini üniversite, yüzde 8,4'ü lise, yüzde 6,8'i de mesleki veya teknik lise mezunlarından oluşmaktadır. Üniversite mezunu çalışan kadınların oranı son beş yılda 4,1 puan artmıştır.

TÜİK Hanehalkı İşgücü İstatistikleri Nisan 2014 verilerine göre ise kadınlar ülkedeki toplam istihdamın 30,2'sini oluştururken, işgücüne katılma oranları yüzde 30,7'dir (Bianet, 2014).

Kırsal kesimde kadınların üretime katılma biçimleri, tarımsal faaliyetin türüne ve ailenin gelir durumuna bağlı olarak değişmektedir. Türkiye'de tarım işletmelerinin büyük çoğunluğu, tarımsal çalışmaların aile bireyleri tarafından yürütüldüğü, yabancı işgücünden yararlanmanın söz konusu olmadığı ya da çok sınırlı kaldığı küçük ölçekli işletmelerdir. Kırsal alanda yaşayan kadınlar üretici faaliyetlerinin çok büyük bir bölümünü küçük aile işletmelerinde ücretsiz aile işçisi olarak yerine getirmektedirler (Özgen ve Ufuk, 2009, s. 1071).

Tarım sektöründe çalışan kadınlar, çoğunlukla ücretsiz aile işçisi konumunda olmaları nedeniyle gelir elde edememektedirler. Gelirin az olması nedeniyle de, yasal bir engel olmamasına rağmen sosyal güvenlik kapsamına büyük ölçüde girememektedirler (Koca, 2012, s. 9).

Pearson (1979) farklı roller nedeniyle kırsal alanda dört ayrı kadın konumunun ortaya çıktığını belirtmektedir.

1. Bağımsız üretici: Burada ailenin yönetimi kadındadır. Bu durum eşin ölümü, boşanma ya da erkeğin tarım dışı işlerde çalışması durumunda görülebilmektedir.
2. Tarımsal faaliyetlere katılan: İşletmedeki bütün tarımsal faaliyetleri ve sorumlulukları eşleriyle paylaşan kadınlar bu grubu oluşturmaktadır.
3. Tarımsal faaliyetlere yardım eden: İhtiyaç duyulan zamanlarda tarımsal faaliyetlere ve yoğun iş gücüne katılan kadınlardır.
4. Ev kadını: Tarımsal üretimde çalışan aile bireyleri ya da ücretli işçiler için yiyecek hazırlama ya da ev içi üretim gibi dolaylı faaliyetler ile tarımsal üretime katkı sağlayan kadınlardır (Hablemitoğlu, 1996, s. 5-6).

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, köyde yaşayan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının incelenmesi amacı ile planlanmış ve yürütülmüştür.

1.3. Araştırmanın Önemi

Üretimin her aşamasına aktif biçimde katılan kadınlar, çevresindeki olanaklardan yeterince faydalanamadığı gibi, yoksulluk ve az gelişmişliğin olumsuz sonuçlarından oldukça etkilenmektedirler. İşsizliğin yaygın, eğitim ve sağlık hizmetlerinin sınırlı ve dengesiz dağıldığı az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, özellikle kırsal alanlardaki kadının durumu, statüsü ve sorunları oldukça büyüktür (Asan, Can ve Fazlıoğlu, 2012, s. 2).

Günümüzde kadınların giderek çalışma yaşamına katılmalarının artması, ailenin önemli bir tüketici birim olması, ülkenin ekonomik koşullarının değişkenliği, sosyal yaşamdaki

değişme ve gelişmeler bireylerin ev ve ailede yaşamı ile ilgili karar verme ve uygulamaları ve sorunlarına verilmesi gereken önemi artırmıştır (Mutlu, 2012, s. 2).

Bu araştırma köyde yaşayan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının farkına varmaları ve bunlara çözüm getirip mutlu bir yaşam sürdürmeleri, ailede hangi rollere sahip olması gerektiğini bilmeleri hem kendilerinin değerli birer varlık olduklarını hissetmeleri hem de bu kadınların sorunlarına çözüm önerileri getirmek açısından önemlidir.

1.4. Varsayımlar

- Araştırmaya alınan örneklemin evrenin tüm özelliklerini taşıdığı ve evreni yeterince temsil ettiği varsayılmaktadır.
- Araştırma kapsamında yapılan anket çalışmasının veri toplamak için uygun ve güvenilir bir araç olduğu varsayılmaktadır.
- Anket uygulanan evli kadınların soruları doğru algılayıp, doğru cevaplar verecekleri varsayılmaktadır.
- Evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarında kadının yaş grubunun etkili olduğu varsayılmaktadır.
- Evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarında kadının eğitim durumunun etkili olduğu varsayılmaktadır.
- Evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarında kadının evlilik süresinin etkili olduğu varsayılmaktadır.
- Evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarında kadının eşinin yaşının etkili olduğu varsayılmaktadır.
- Evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarında ailedeki birey sayısının etkili olduğu varsayılmaktadır.
- Evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarında ailenin ortalama aylık gelir miktarının etkili olduğu varsayılmaktadır.
- Evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarında kadının evlilik yaşının etkili olduğu varsayılmaktadır.
- Evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarında ailede eş ve çocuklardan başka yaşayan bireylerin olup olmama durumunun etkili olduğu varsayılmaktadır.
- Evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarında kadının eşinin çalışma durumunun etkili olduğu varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma İzmir ili, Ödemiş ilçesine bağlı Hamamköy, Demirdere köyü, Çayır köyü, Güney köyü ve Küçükören köylerinde yaşayan 323 evli kadın ile sınırlıdır.
- Araştırma Ocak 2012 ile Şubat 2015 tarihleriyle sınırlıdır.
- Araştırmada ele alınan değişkenler, uygulanan ölçüm araçlarının güvenilirlik ve geçerlilik boyutları sınırlıdır.
- Sosyal bilimlerde yapılan çalışmaların tamamen deneyselliğe oturtulmasından kaynaklanan sınırlılıklar bu çalışma için de geçerlidir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Köy ve Kırsal Alan Kavramları

En küçük yerleşim birimi olan köyün birçok tanımı yapılmıştır. 1924 tarihli “*Köy Kanunu*”nun 1. ve 2. maddelerinde köyün tanımı şöyle yapılmaktadır:

1.Nüfusu iki binden aşağı yurtlara “köy” denir.

2.Cami, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta malları bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar bağ, bahçe ve tarlalarıyla birlikte bir köy teşkil ederler (Köy Kanunu, 1924, s. 237).

Köy toplulukları, genellikle tarımla uğraşan, ortak çıkarları az olan ve sınırlı ölçüde eşgüdölmüş bulunan, sayıları birkaç düzine ile birkaç yüz arasında değişen hanelerden oluşan, belli sınırları bulunan ve özenle korunan topluluklardır (Güçlü, 2011, s. 20).

2010-2013 Kırsal Kalkınma Planı (KKP)’na göre kırsal alan; nüfusu 20 binden az olan yerler olarak tanımlanmaktadır.

Bir başka tanıma göre kırsal alan; büyük şehir merkezleri dışında yer alan, ilçe, köy ve mezralarda her türlü sosyal güvenceden yeterince yararlanamayan bireylerin sayısal çoğunluğu oluşturduğu mekanlardır. Dolayısıyla bir bölgedeki kişi sayısının %15-50’ si kırsal yerel birimlerde yaşıyorsa bu bölgelerin önemli ölçüde kırsal alan olduğu ifade edilebilir (Soysal, 2013,s. 165).

Kırsal alan kısaca, kentsel yerleşmeler dışında kalan yerler olarak da tanımlanmaktadır. Kırsal alanın birtakım belirleyici özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler şunlardır;

1. Yaşam ortamı ve ekonomik aktiviteler önemli ölçüde doğal üretim kaynaklarının kullanım ve değerlendirilmesine bağlıdır.
2. Ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişme süreci görece olarak yavaştır.
3. Teknolojik gelişmenin yaşama ve üretime yansımaları kente kıyasla gecikmeli olarak gerçekleşmektedir.
4. Gelenek ve göreneklerin yaşam biçimini ve kurallarını etkileme gücü fazladır.
5. Tüketim kalıpları görece gelenekseldir.
6. İnsan ilişkilerinde yüz yüzelik yaygındır (Kulak, 2011, s. 9).

2.2.Aile Kavramı

Toplumsal yaşamın ana unsurlarından oluşan aile, ana-baba-çocuklar ve tarafların kan akrabalarından meydana gelmiş ekonomik ve toplumsal bir kurumdur. Aile toplumsal kurumlar içinde yaşamsal niteliği gereği birinci sırayı almaktadır. Çünkü ailenin görevlerinden biri insan türünü üretmek ve devam ettirmektir. Ayrıca çocuğun toplumsallaşmasını sağlamaktır. Böylece aile, çocuğun dünyaya getirilmesinde, yetiştirilmesinde, korunmasında ve topluma kabul edilmesinde çok büyük görev üstlenmektedir.

Aile hakkında birçok tanım yapılmıştır ve her tanım onu farklı kategoriye yerleştirmiştir. Esas itibarıyla bu tanımlardan her biri, aileyi sosyal hayatın ana şekillerinden biri olarak kabul etmekle beraber, onu sosyal bir grup, birlik, örgüt, topluluk, kurum ve hatta sosyal bir yapı olarak değerlendirmektedir. Bu farklı yaklaşımlar ailenin toplum içinde ne denli evrensel ve temel bir unsur olduğunun göstergesidir (Gökçe, 2013, s.87).

Bir başka tanıma göre aile: Kan, cinsel ilişki ya da yasal bağlarla birbirine bağlı olan insanların oluşturduğu, mahrem ilişkilerle örülü en küçük ve temel etkileşim ağıdır (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı [ASPB], 2011, s. 48).

Geniş anlamda ise aile; evlenme, kan ya da evlât edinme bağlarıyla birbirine bağlanmış, aynı evde yaşayan, aynı geliri paylaşan, birbirleri ile devamlı ilişki ve etkileşim altında olan, karı-koca, ana-baba, kız-oğul, kız kardeş-erkek kardeş gibi sosyal ilişkileri olan insanların oluşturduğu bir birliktir (Ağdemir, 1991, s. 11).

2.3.Aile Türleri

a. Çekirdek Aile: Anne baba ve evlenmemiş çocuk veya çocuklardan oluşan topluluktur.

b. Geniş Aile: Tek bir hanede birden çok kuşağın ve/veya evli çiftin bir arada yaşadığı bir aile sistemidir(ASPB, 2011, s. 48).

Bir başka tanımda ise; anne, baba ve çocuklardan başka büyükanne,büyükbaba,amca, dayı ,hala, yenge, anneanne, teyze ve bunların çocuklarının bulunabileceği ailelere denir.

c. Parçalanmış Aile: Ayrı yaşama, boşanma, kayıp ve ölüm gibi nedenle, aile yapısındaki değişime bağlı olarak ortaya çıkan aile yapısı parçalanmış aile olarak tanımlanmaktadır.

d. Ataerkil Aile: Ataerkil ailelerde kendi içerisinde ikiye ayrılmaktadır.

Geniş Ataerkil Aile: Ana-baba, evlenmemiş kız çocuklar ve oğullar, oğulların hanımları, yani etiler ve onların çocuklarının aynı evde oturmasıyla oluşturdukları topluluktur. Bu ailede baba ya da en büyük evli oğul üstündür.

Küçük Ataerkil Aile: Ana-baba, evlenmemiş kız çocuklar ile erkek çocuklar, erkeğin annesi, babası, gelinin kayınbiraderi, görümcesi ya da akrabalarından bir ikisi aynı evde oturdukları aile şeklidir. Bu ailede de erkek üstündür.

e. Anaerkil Aile:Çok da yaygın olmayan bir aile yapısıdır. Ataerkil ailede yaşlı erkeğe verilen hak ve yetkiler bu aile yapısında büyük anne ya da anneye verilmiştir. Ona bu gücü veren büyük ölçüde ekonomik bağımsızlığı veya mal varlığıdır. Ülkemizde en az görülen aile yapılanmasıdır.

f. Kırsal Aile: Küçük esnaf ve zanaatkârlar, küçük tüccar, toprağı kendisi işleyen çiftçi, küçük memur ve bir ölçüde de işçi ailelerinden oluşur. Çoğunun kökeni kasaba ve köylerdir.

g. Kentsel Aile: Tarımdan tamamen kopmuş, işçi, memur, esnaf aileleridir.

h. Gecekondü Ailesi (Geçiş Ailesi): Geniş ve çekirdek aile özelliklerini birlikte taşıyan bir aile biçimidir (Mutlu, 2012, s. 8-10).

1. Dağılmış Aile: Hane reisinin eşinin olmadığı veya hanede bulunmadığı veya aile üyesi olmayan hanehakı üyelerinin birarada bulunduğu aile tipidir. Kendi içinde üçe ayrılır;

Tek Kişilik Hane: Dul veya hiç evlenmemiş kişinin tek başına yaşadığı hanedir.

Tek Ebeveynli Aile: Hane reisi konumunda sadece bir ebeveyn ve çocuklarının birarada yaşadıkları aile tipidir. Literatürde eksik çekirdek aile olarak da isimlendirilmektedir.

Eksik Geniş Aile: Hane reisinin evli olmadığı, ancak aralarında dikey, yatay veya çapraz akrabalık ilişkileri olan bireylerden kurulu aile. Kardeş, yeğen, torun, kuzen ile beraber yaşanması halinde çeşitli bileşimlerden oluşan eksik geniş aile ortaya çıkar. Bazen 3 kuşak aile üyesi bile birarada bulunabilmektedir, ancak hane reisinin eşi bulunmamaktadır.

i. Akraba Olmayan Hane Halkı: Aralarında akrabalık bağı bulunmayan genç yaş gruplarındaki öğrencilerin ve/veya işarkadaşlarının belirli bir süre için bir arada oturmaları ile oluşan hane halkı. Bekar evleri de denilmektedir (ASPB, 2011, s. 48-49).

2.4. Ailenin Önemi

Aile , bireyin ve toplumun fonksiyonlarında en temel öğedir. Aile, bireyin yaşamında çok önemli bir yer tutan beslenme, bakım, sevgi ihtiyacı, duygusal gelişim, psikolojik gelişim, eğitim, kültürel değerleri kazanma, sağlıklı zeka gelişimini sürdürme gibi temel ihtiyaçlarını karşıladığı birincil yer ve çevredir.

Aile üyeleri arasındaki ilişkiler ve aile ortamı, psikososyal yönden gelişen bireyin en çok etkileşime uğradığı yerdir. Bu ilişkiler, bireyin kendine güvenmesini, kendine ve diğer bireylere sevgi duymasını, kimlik kazanmasını, kişilik gelişimini, sosyal beceriler geliştirmesini ve topluma adaptasyon sürecini olanaklı hale getirir.

Ailenin kendi içerisinde etkileşen bir sistem oluşu, bu yapı içerisinde, bu yapıyı oluşturan üyelerin bazı kurallara uyması zorunluluğunu getirir. Bu yapı içerisindeki her birey kurallara uymak, karşılıklı olarak rolleri üstlenmek ve mevcut yetkileri paylaşmak

durumundadır. Kuralların çok aşırı katı ve çok aşırı esnek olmaması aileyi daha güçlü hale getirir.

Aile fonksiyonlarını ele alırken, evde yaşayan diğer üyeler, akraba ve arkadaş çevresi de bazı sorunların ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilir. Aynı zamanda bu etkileşim sürecinde adı geçen bireyler, mevcut sorunların daha da ağır hale gelmesine, hatta bazen çözümsüz hale yaklaşmasına sebep olabilir. Bu durum geleneksel Türk aile yapısında sık bir şekilde görülebilir. Bu durumun telafisi veya hiç olmaması için ailenin tam fonksiyonel halde olması, kurallara uyulması, rollerde karmaşanın olmaması, iletişim ve etkileşimin yeterli olması gereklidir.

Aile üyeleri içinde yetki paylaşımı vardır. Yetkiyi şu şekilde tanımlayabiliriz: Aile içindeki bir bireyin, diğer bir bireyin davranışını değiştirme gücüne sahip olmasıdır. Genelde aile içindeki ihtiyaçları (ailenin maddi ihtiyaçları, sağlık gereksinimleri, sosyal faaliyetler, sevgi gereksinimi, vb) karşılayan üyenin yetki gücü daha fazladır. Bu yetki gücü durumu, kültürel ve toplumsal değerlerin de etkisi altındadır.

Aile fonksiyonelliğinde, sağlıklı aile için bir diğer önemli husus, aileyi oluşturan bireylerin aile adına verilen kararlara katılmasıdır. Bu durumda herkesin makul derecede, ihtiyaç ve isteklerine saygı gösterilmesi çok büyük önem taşır. Bu durum karşılıklı güven ortamının devamını sağlar.

Bir diğer önemli hususta şudur, aile içindeki bireylerin duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde ifade etmeleri ile ailenin sağlıklı fonksiyonları arasında çok büyük bir bağ olmasıdır. Sınırları kapalı, aileyi oluşturan bireylerin, duygu ve düşüncelerini rahat ifade etmemeleri ile herkesin kendi dünyasında yaşadığı bir aile yapısında ise bireylerde değişik sıkıntılar zamanla oluşmaya başlar. Bu sıkıntılar arasında, depresyon, endişe ve huzursuzluklar, düşmanlık duyguları, suçluluk hisleri gibi duygulara çok sık rastlanır . Sınırları açık ve herkesin rahatça kendini ifade edebildiği ailelerde ise bunun tam tersi olarak iyi niyet, karşılıklı anlayış ve işbirliği, ortak düşünceler, birbiri için fedakarlık, birbirine karşı samimiyet ve sevgi, geleceğe güven ile bakma gibi durumlara rastlanır.

Ailede iletişim ve bununla beraber etkileşim en önemli konudur. İletişimin olmadığı herhangi bir zaman yoktur. İki insan yan yana olduğunda , hiç konuşmamanın bile, bir anlamı vardır. Yanlış iletişim ve etkileşim durumu veya yetersiz iletişim durumu ailelerdeki sorunlara yol açan nedenlerin başında gelir. Aile bireyleri birbirleri ile sözlü ya

da jest ve mimikler ile anlaşılır veya bu durumdaki aksama aileyi çok olumsuz etkiler (Anonim, 2010).

2.5.Aile İçi İletişim

Sosyal yaşamın en önemli yapı taşı ailedir. Aile, toplu halde yaşayan insanoğlunun bağlı olduğu en önemli topluluk olarak görülebilir. İnsanoğlunun oluşturduğu bütün topluluklarda olduğu gibi, ailenin devamı ve niteliği de büyük oranda onu oluşturan bireylerin karşılıklı paylaşım ve etkileşim gücüne göre şekillenmektedir. Nitelikli, uyumlu ve mutlu bir aile yaşamı, onu oluşturan bireyler arasındaki iletişim sürecinin nasıl işlediğine bağlıdır. İletişim sürecinde yaşanan aksama veya sorunlar aile yaşamını doğrudan etkilemekte, bu durum aile fertlerinin diğer yaşam alanlarına da yansımaktadır (Acat, 2012, s. 27) .

İletişim; bireyler, gruplar, kurumlar ve toplumlar arasında söz, yazı, görüntü, el ve kol hareketleri gibi semboller aracılığı ile duygu ve düşüncelerin karşılıklı olarak iletilmesini sağlayan bir etkileşim sürecidir. İletişimin en genel anlamda tanımı ise insanın kendisini başkalarına anlatabilmesi ve başkalarını anlayabilmesidir. İletişim bir paylaşımdır. İnsanın duygularını, düşüncelerini, bilgi ve becerilerini başkalarıyla paylaşabilmesi ve anlayabilmesi iletişim yolu ile olur (Yenilmez, 2012, s. 43).

İletişim, tüm canlılar özellikle insanlar arasında yüzyıllardan beri süre gelen temel bir olgudur. Bu yüzden de aile kurumunda iletişim önemlidir. Ailede ebeveynler arasındaki etkili iletişim sayesinde çocuklar iyi bir gelişme gösterebilmektedirler. Etkili bir iletişim, aile üyelerinin karşılıklı olarak birbirlerinin düşüncelerini ve duygularını anlamalarını sağlar, işbirliği, yardımlaşma ve paylaşma davranışlarına yol açar, çocukların gelişmesi için uygun bir ortam oluşmasına neden olur. İyi bir iletişimin gerçekleştiği aile ortamında çocuklar daha özerk ve bağımsız bir kişilik geliştirirler. Düşünme, düşünce ve duygularını açıklama özgürlüğü ve alışkanlığı kazanırlar. Buna karşılık etkili bir iletişimin oluşturulamadığı, iletişimde engellerin olduğu bir ortamda çocukların gelişimi engellenir. Çocuklar özgürce düşünemeyen, düşünce ve duygularını açıkça dile getiremeyen bağımlı bir birey olurlar. İleriki yaşamlarında çeşitli sorunlarla karşılaşır. Bu nedenle aile bireyleri arasında, özellikle anne-baba ile çocuklar arasında etkili bir iletişimin kurulması çok önemlidir.

Ailenin temeli karı-koca arasındaki ilişkidir. Sağlıklı bir ilişki, kişinin bilinçli olarak, düşünerek, sorumluluk içinde aldığı karara dayanır. Sağlıklı ilişki içine giren bireyler, diğerini değerli ve onurlu görür, onu olduğu gibi kabul eder bu kişiler kendi sınırlarının farkındadırlar, sürekli etkileşim ve dayanışma içinde olmaktan çekinmezler, olgun insanlardır. (Gökcan, 2014).

2.6.Kadının Kırsal Yaşamdaki Yeri

Yüzyıllar boyunca kadın, evi ve özel yaşamıyla sınırlanmış, üretimden uzak kaldığı gibi ekonomik yönden erkeğe bağımlı olmuştur. Erkek çalışan, eve para getiren, maddi ihtiyaçları karşılayan kişi olurken kadın eve ve çocuklara bakan olmuş ve böylece toplumda kadın ve erkeğin iş paylaşımı toplumsal rol paylaşımı anlamı taşımıştır. Erkek bu rolle ekonomik açıdan üretken hale gelmiş ve toplumsal değer kazanmıştır. Kadın ise hem erkeğe bağımlı olmuş hem de yaptığı işin değeri olmadığından toplumsal değersizliğe itilmiştir. Kadının evde yerine getirdiği görevler ne denli önemli olursa olsun, yine de ekonomik olarak bir değer taşımadığından, kadına ne ev içinde ne de dışında önemli bir statü kazandırmamıştır. Bu yüzden kırsal kesim kadınının ev ekonomisine, tarımsal üretime ve ülke kalkınmasına katkısı görünmez kılınmaktadır. Bu nedenle herhangi bir yeniliğin kadınların hayatını ne şekilde etkileyeceği önemsenmemektedir. Bu kadınlar, yapılan araştırmalarda kendilerini ev kadını olarak adlandırmaktadırlar. Oysa kırsal kesimde yaşayan kadınlar, tarımsal üretime en az erkekler kadar hatta daha fazla katkı sağlayan önemli bir emek gücü oluşturmaktadır

Kırsal kesimde kadın, çocukluk ve gençlik yıllarını dini faktörlerden ve geleneklerden gelen baskılar altında sürdürmekte, daha düşük bir eğitim düzeyine razı olmakta ve “ücretsiz aile işçisi” olarak aileye önemli bir katkı sağlarken, bu katkısının değeri hem ekonomik olarak hem de aile tarafından çoğu zaman görmezden gelinmektedir (Kasımoğlu, 2006, s. 19-20).

Köydeki kadın dar bir çevrede yaşamakta ve sadece yakın çevresi ile iletişim kurmaktadır. Bilgi ve görgüsü kendinden farklı olmayan, farklı düşüncelere sahip olmayan diğer kadınlarla bir arada yaşamaktadır. Gelenek ve göreneklerine sıkı sıkıya bağlıdır. Ataerkil yapısının bir gereği olarak erkek üstünlüğünü kabullenmiştir. Kırsal kesim kadınının kendine güveni gelişmemiş, sorununun çözümünü erkekten bekleyen, çocukların eğitimi

konusunda fazla fikri olmayan ve bulunduğu durumdan hiç de şikayetçi olmayan bir konumdadır (Alptekin, 2014).

Kırsal kesim kadını çocuk üretebildiği ve maddi-manevi hiçbir karşılık beklemeden evinde ve tarlasında çalışabildiği ölçüde göreceli olarak saygınlık kazanan ancak yine de kendisini "ikinci sınıf vatandaş" olmaktan kurtaramayan bir varlıktır. Aynı kadın ne kadar çok çalışırsa çalışsın, ne kadar çok üretirse üretsın, aile içinde ve dışında karar vermede erkek söz sahibidir ve kadınlar babalarına eşlerine ve erkek çocuklarına da her zaman bağımlı yaşamaktadırlar. (Arıkan, 1988, s. 3).

Kırsal alanda kadın, dezavantajlı kesimlerin başında gelmektedir. Gelişmişlik göstergelerine bakıldığında kadınlar, ülke nüfusunun yaklaşık yarısını oluşturmalarına rağmen erkeklere göre daha olumsuz koşullarda yaşamaktadırlar. Kadının kalkınmadaki rolü ve önemi, günümüzde toplumun kültürel yapısı ve gelişmişlik düzeyine göre değişmekle beraber, kadın yaşamın her alanında erkeklerle eşit, hatta çoğu zaman daha fazla yük ve sorumluluk taşımaktadır. Kadınlar halen gelişmiş ülkelere göre oldukça sınırlı olsa siyasette, yönetimde, sosyal ve ekonomik faaliyet alanlarında, tarımda, sanayide, daha fazla görülebilmektedir (Türk, 2006, s. 25-26).

2.7.Köyde Yaşayan Kadınların Sorunları

İşsizliğin yaygın, eğitim ve sağlık hizmetlerinin sınırlı ve dengesiz dağıldığı az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde kırsal alanlardaki kadının durumu, konumu ve sorunları dikkat çekicidir (Yıldırak, Gülçubuk, Gün, Olhan ve Kılıç, 2003, s. 2). Türkiye’de kırsal alandaki kadın için, üretim ve ev işlerinin birlikte yapılması, eğitim düzeyinin ve toplumsal statünün düşüklüğü, örgütlenmenin sağlanamaması, kendisinin kullanabileceği ücretli çalışma olanaklarının bulunmaması ve başta sosyal güvenlik olmak üzere çalışma yaşamı ile ilgili yasal mevzuattaki eksiklikler gibi önemli sorunlar olarak ortaya çıkmaktadır (Kızılaslan ve Yamanoğlu, 2010, s. 156).

Üretimin her aşamasına aktif biçimde katılan kadınlar, kalkınmanın olanaklarından yeterince yararlanamadığı gibi, yoksulluk ve az gelişmişliğin dezavantajlarından dünyada en fazla etkilenen nüfus grupları arasında yer almaktadır.

Kırsal alanda kadınların yaşadıkları temel sorunlar olarak şunlar söylenebilir;

- Kalifiye ve sosyal güvenlik kapsamındaki işlere erişememe,

- Statüsü düşük işlerde çalışma-esnek çalışma koşulları,
- Sosyal güvenlik kapsamının dışında kalma-kayıt dışı çalışma,
- Örgün ve yaygın eğitim olanaklarına daha az erişim,
- Mesleki eğitimden yoksun olma, yararlanamama,
- Çalışma koşulları-ağır iş yükü,
- Toplum baskısı, geleneksel rol tanımlamaları,
- Kaderine razı olma, bunun dışına çıkamama,
- Temel alt ve üstyapı hizmetlerinin yetersizliğinden daha yoğun etkilenme,
- Sağlık hizmetlerinin yetersizliği,
- Gençlik sorunlarının getirdiği belirsizlikler,
- Girişimcilikten yoksun olma, kredi/gelir kaynaklarına erişememe,
- Tarım dışında çalışma olanaklarının zayıflığı,
- Bölgelerarası farklılıklar,
- Gezici ve geçici işçilik koşullarının ağırlığı,
- Teknolojiden daha az yararlanma,
- Yönetim ve karar alma süreçlerine daha az katılım,
- Cinsiyetler arası eşitsizliklerden olumsuz yönde etkilenme,
- Hane içi/dışı iş yükünün ağırlığı (Asan vd., 2012, s. 2-3).

2.8. Çalışma Yaşamında Kırsal Kadın

Toplum ve aile yaşamının her alanında; üretimde, eğitimde, sağlıkta, gıda ve beslenme alanında erkeklere göre daha fazla sorumluluk yüklenen kadınların kalkınmaya katılımı, hem ülke ekonomileri hem de kadının çalışma hayatında ve istihdamında statüsünün yükseltilmesi açısından büyük önem taşıyan öncelikli bir koşuldur. Kırsal kesim kadını gerek geleneksel yapısı, gerekse uğraşı biçiminin farklılık nedeni ile kentlerdeki hemcinslerine göre farklılık göstermektedir. Kır kadını bir yandan temizlik, çocuk bakımı, ekmek yapma, yakacak temini, gıda ve beslenme gibi ev işleri yaparken, diğer yandan bitkisel ve hayvansal üretim, el sanatları etkinlikleri, tarım dışı işler ve gelir getirici faaliyetlerde de bulunmaktadır (Güçlü, 2011, s. 22).

Kırsal kesimde kadın, ev işlerini işletme işleriyle birlikte aksatmadan yürütebilecek şekilde planlamaktadır. Formel olarak herhangi bir iş planından söz etmek pek olası değilse de, her

kadın tarımsal işlerin yoğunluğuna ve önemine göre evdeki işlerini ayarlamakta ve ona göre yönlendirmektedir (Yıldırak vd., 2003).

Toplumumuzda genellikle erkeklerin yaptıkları işler kadınların yaptıkları işlere göre daha prestijli ve/veya karşılığında daha fazla gelir getiren işler olarak kabul edilmektedir. Kadınların yaptıkları işler daha çok ev eksenli emeğe dayanan mevsimlik, yarı zamanlı, ücretsiz işler olmaktadır. Bunlara bağlı olarak kadınların yaptıkları işlerden elde edilen ürünler (yiyecek, giyecek) çoğunlukla hemen tüketildikleri için ekonomik olarak bir değer ifade etmemektedir. Bunun bir sonucu olarak kırsal alanda ev işleri ile tarımsal faaliyetlerin birbirine yakın görünmesi ve bazı ev işlerinin tarımsal işletmeyi destekleyici olması kadın işini değersiz ve görünmez kılmaktadır. Buna göre toplumumuzda erkeklerin yaptığı işler kadınların yaptığı işlerden daha değerli kabul edilmektedir (Kızılaslan ve Yamanoglu, 2010, s. 155).

2011 yılı verilerine göre; kente göre (% 24,8) kırsal alanda daha çok kadın işgücüne katılıyor (% 37,5) gibi görünse de kırdaki 100 kadından 84'ü tarım kesiminde ve bunların % 80'i herhangi bir ücret almaksızın ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır.

Kayıt dışı çalışma Türkiye genelinde % 42,1 olup, kırsal kesimlerde 2000 yılında % 73,8 (kadın % 91,4; erkek % 64) ve kentsel yerlerde % 28,8 (kadın % 30; erkek % 28,5) iken; 2011 yılında kırsal yerlerde % 66 (kadın % 87,6; erkek % 53,9) ve kentsel yerlerde % 28,7 (kadın % 34; erkek % 26,9) dır. 2011 yılında Türkiye'de çalışan kadınlardan tarımsal faaliyetlerde bulunanlarda bu oran % 96,1 iken, tarım dışı faaliyetlerde bulunanlarda % 29,7'dir. Bu durum, kayıt dışılığın daha çok tarımsal faaliyetlerle uğraşanlarda, özellikle de ücretsiz aile işçilerinde yoğunlaştığını göstermektedir. 2011 yılında kayıt dışı olarak ücretsiz aile işçisi konumunda tarımsal faaliyetlerle uğraşanların % 19,5'ini erkekler oluştururken; % 80,5'ini kadınlar oluşturmaktadır (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü [KSGM], 2012, s. 24-25).

2.9.Kırsal Kesimde Kadının Eğitim Durumu

Eğitim insan gelişimi için zorunlu ama yeterli olmayan bir ön koşuldur. İnsanlar çevreleriyle etkileşim içinde bulunmaları için bilgi, tutum ve beceriye ihtiyaç duyarlar ve bunları okul ya da yetişkin eğitimi sistemi içinde kazanırlar (Güçlü, 2011, s. 29).

Eğitim kadınların istihdama, sosyal hayata, karar alma süreçlerine katılımlarını artırmanın yanı sıra, hizmetlere erişimlerini de kolaylaştırmaktadır. Kırsal alanda çoğunlukla ücretsiz ya da düşük ücretler karşılığında çalışan kadınlar açısından sosyal hareketliliğin sağlanması ve refah düzeyinin artırılması, eğitimde yeterli bir gelişimin gerçekleştirilmesi ile mümkündür (Kulak, 2011, s. 63).

Kırsal kesim kadınının eğitim düzeyinin düşük olmasının nedeni olarak kırsal yapı ve cinsiyet faktörünü gösterebiliriz. Bu sonucun temelinde yatan nedenlere bakacak olursak eğer, geleneksel cinsiyetçi ayrımların hakim olduğu düzenlerde kadınlara yeterince değerin verilmemesi, ailenin temel ögesi olarak görülmemesi, onların okullara gönderilmemesi bu nedenlerin başlıcalarındandır (Şafak, 2008, s. 26). Kırsal alanda çalışan kadınların eğitim düzeyinin düşük olmasının önemli sonuçlarından biri olarak da, kadının tarım dışı alanlarda istihdam edilmemesi gösterilebilir (Kulak, 2011, s. 65).

Ülkemizde ilköğretimin zorunlu olması ve eğitime ilişkin olarak yürütülen kampanyalar, kadınların ilköğretime katılımının büyük ölçüde artmasına neden olmuştur. Bütün bu çalışmalara rağmen, kadınlar ve erkekler arasında az da olsa bir fark olması, kırsal alanda yaygın olan geleneksel bakış açısının bir sonucudur. Kırsal alanda aileler, genellikle erkek çocuklarının eğitimi için bütçe hazırlamakta kız çocuklar görmezden gelinmektedir. Kız çocukları yoğunlukta olmak üzere, nüfus müdürlüklerinde kayıtsız birey sayısı oldukça fazladır. Bu kişiler, eğitim olanaklarından yararlanamamaktadır. Bununla birlikte, ilköğretim sürecinde kız çocukları için okula geç kayıt ve erken terkler, önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Kulak, 2011, s 64).

Eğitim olanaklarından yararlanmada cinsiyet farkı, hizmetlerin yetersiz olduğu kırsal kesimde en yüksek düzeydedir. (Arıkan, 1988, s. 7). Özellikle kırsal kesimde kız çocukların işgücünden daha fazla yararlanılması, erken evlilikler, okula geç başlama, kızların eğitime ilişkin güdülenme eksikliği, eğitim maliyetinin yüksekliği, ataerkil değer yargıları ve bunlara bağlı olarak eğitimin geleceğe yönelik bir katkısının olmayacağı düşüncesi kız çocukların eğitimini olumsuz yönde etkilemeye devam etmektedir (Özgen ve Ufuk, 2009, s. 1068).

Kadınların eğitim düzeyinin düşüklüğü de yaygın hizmetlerinden yararlanmalarını etkilemektedir. Yaygın faaliyetlerinin gerektirdiği okuma-yazma ve matematiksel becerilerinin bulunmaması, kadınların bu faaliyetlerin dışında kalmalarına sebep olmaktadır. Ayrıca, geleneksel toplum yapısının bir sonucu olarak, erkeklerin ailenin ve

Üretim biriminin başı olarak kabul edilmesi sonucunda, erkeklere verilen yayım hizmetlerinin kadınlara da ulaşacağı düşünülmektedir. Bu durum, kırsal alanda kadının statüsünü de doğrudan etkilemektedir.

Mesleki eğitim imkanlarının geliştirilmesi de, kırsal alan kadınının ekonomik ve sosyal hayata katılımının arttırılmasında temel araçlardan biridir. Mesleki eğitim genel anlamda, belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli bir biçimde geliştirme sürecidir. Mesleki eğitimler yoluyla işgücü niteliğinin geliştirilmesi, kırsal alanda yaşayan kadınlar için tarım dışında, yeni iş sahalarının açılmasını sağlar. Tarıma yönelik mesleki eğitimler ise, kadınların yeni tarım tekniklerini öğrenmelerini ve tarım sektöründe görülen yeni eğilimlere uyum sağlamalarına yardımcı olacak beceriler edinmelerini sağlar (Kulak, 2011, s. 84).

2.10.Köyde Yaşayan Kadınların Aile İçi Kararlara Katılımı

Karar verme, alternatifleri öncelikleri ile birlikte saptayarak seçim yapma ya da uygun alternatife ilişkin uzlaşma esasına dayalı bir süreçtir. Bireyler yaşamlarını etkileyen olayların içinde olma eğiliminden dolayı bu sürece katılmaktadırlar (Hablemitoğlu, 1996, s. 10).

Aile kurumunun önemli boyutlarından biri de aile için önemli bazı konularda kimin karar verdiğidir (ASPB, 2011). Kadınlarla erkeklerin aynı oranda karar verme sürecine katılması, ülkemizde ciddi engellerle karşılaşmıştır. Bu engellerin bir kısmı kültürel bir kısmı ise toplumsaldır.

Aile sisteminde karar verme bir uzlaşma biçimidir. Kadınların ve erkeklerin olaylara farklı biçimlerde ilgi göstermeleri aile kaynakları üzerindeki kontrollerinin de farklılaşmasına yol açmaktadır. Kadının karar verme sürecine katılımı ailedeki ataerkil yapının boyutları ve kadının statüsü ile yakından ilişkilidir (Bayoğlu, 2010, s. 58).

Kırsal alanda kadın ve erkek arasında kadının kendi öz saygısından çok erkeğin kişiliğine saygı göstermesine dayalı bir iletişim göze çarpmaktadır. Bu iletişim, kadınların yaşamlarını etkileyen kararlara katılmalarına gelinceye kadar, fikir ne sürmelerini dahi sınırlayan bir faktör olabilmektedir (Hablemitoğlu, 1996, s.10).

Kırsal alanda, üretim sürecinin içinde yer alan kadının karar verme sürecine katılımı hane içindeki işlerle sınırlı kalmaktadır. Köy ve hanenin ekonomik işlevi ile ilgili kararlar mutlak surette erkekler tarafından alınmaktadır. Kadınlar bu kararların tamamen dışında kalmaktadır.

Karar vermede söz sahibi olamama her kesim kadın tarafından hissedilen, ancak kırsal alan kadınlarında daha belirgin olan bir gerçektir (Fazlıoğlu, 2002).

Kırsal kesimde kadın ve erkeklerin ve karar verme sürecine katılımları hanenin temel geçim kaynağı, köyün yerleşim yeri, şehirle kurulan bağlantı ve çiftlik işlerinin örüntüsü gibi sosyal ve demografik konular ile yakından ilgili olabilmektedir (Bayoğlu, 2010, s. 58).

Kırsal aile sisteminde kararlar “ekonomik, sosyal, politik ve teknik kararlar” olmak üzere sınıflandırılmaktadır.

Ekonomik kararlar: Mevcut olan aile kaynaklarının kullanımından fayda sağlanması amacıyla verilen kararlardır. Başarı olasılığının yanı sıra risk almayı gerektirir. Gerçekçi düşünmeye ve bilgi kullanımına dayanır. Aile bütçesini düzenleme, harcamaları planlama yatırım yapma gibi faaliyetleri kapsayabilir.

Sosyal kararlar: Genellikle aile bireyleri arasında ilgi, amaç ya da rollerde çatışmalarla karşılaşıldığında ortaya çıkmaktadır. Kişilerarası ilişkilerin düzenlenmesini sağlayarak birlik ve dayanışma yaratır. Sosyal kararların verilmesinde somut bilginin yanı sıra duygular ihtiyaç ve değerler de etkilidir.

Politik kararlar: Aile sistemini korumak ve sürdürmek için zorlama, görüş birliği ya da uyum sağlama süreçleriyle verilebilen, stratejiyi belirlemeye yönelik kararlardır. Kararları baskın olan birey alır. Görüş birliği sağlanmasının benimsenmesi durumunda, karar verme aşamalarında aile bireyleri arasında eşit katılım, söz söyleme hakkı esas alınır. Uyum sağlamaya dayalı politik karar sürecinde ise, karar verilirken aile bireylerinin beklentilerinin dikkate alınmasına çalışılır.

Teknik kararlar: Ekonomik, sosyal ve politik kararları gerçekleştirmek için kullanılacak yöntemleri ve izlenecek yolu belirlemekle ilişkili kararlardır. Aile amaçlarına ulaşmak ve uygun seçimi yapmak için ne, nasıl, nerede, ne zaman sorularının yanıtlanması gerekmektedir (Hablemitoğlu, 1996, s. 11).

2.11.Kırsal Kesim Kadınının Tarımsal Üretimdeki Rolü

Kadının üretime katılımı içinde bulunduğu toplumun kültürel yapısı ve ekonomik gelişme düzeyi ile yakından ilişkilidir (Kulak, 2011, s. 71).

Kırsal alandaki kadınlar tarımsal faaliyetlerde erkeklerle birlikte çalışmakta ve onlar kadar rol, görev ve sorumluluk üstlenmektedir. Özellikle son yıllarda erkek nüfusun tarım dışı alanlara yönelmesi, tarımda kadının işlevini artırmıştır. Ancak Türkiye’de tarımsal faaliyetlere yoğun olarak katılan kırsal kadınlar, tarımsal faaliyetlerdeki rolleri ve statüleri açısından ikinci plandadırlar. (Önder, 2009, s. 1). Kırsal kesimde kadınların tarımsal faaliyete katılımı erkeklerin yanında ek iş gücü gibi değerlendirilmekte ve kadınların ev işlerinin bir uzantısı olarak düşünülmektedir. Kırsal kesim kadınının tarımsal faaliyetlere yönetici olarak katılması ise ancak eşlerinin ölümü veya köy dışına çıkmalarıyla gerçekleşmektedir (Kaya ve Atsan, 2012, s. 1).

Kadınların tarımdaki rolü, mekanizasyonun boyutlarına, ailenin gelirine ve ürün çeşidine bağlı olarak değişmektedir (Sirman, 1991). Mekanize tahıl üretiminde kadınlar tarla üretiminden tamamen uzaklaşmışlardır. Büyük topraklı ailelerde de kadınlar tarımsal üretimde rol üstlenmezken, az topraklı ailelerde mevsimlik işçi olarak çalışmakta, hayvan bakımı ve hayvansal üretim faaliyetlerinde istihdam edilmektedirler. Endüstri bitkileri üretiminde ve çeşitlenmiş tarım yapan yörelerde ise kadınlar genellikle el emeğine dayalı olan işleri üstlenmişlerdir. Bu yörelerde erkekler daha prestijli olan mekanize faaliyetleri yürütmektedirler.

Kırsal alanda kadınlar, üretim sürecinde tüm girdilerin birbiriyle etkileşimi yoluyla, aile tüketimi ve piyasa ekonomisi için ürün elde ederek tarımsal sistemin sürdürülmesini ve ailenin ekonomik refahının geliştirilmesini sağlamaktadır (Kulak, 2011,s. 71).

Türkiye’de kırsal yerleşim yerlerinin temel geçim kaynağını, bitkisel üretim ve hayvancılık oluşturmaktadır. Tarımsal üretimin sınırlı olduğu yerlerde, hane tüketimine yönelik olarak yapılan sebzeçilik ve bağcılıkta erkekler; bahçe hazırlığı, toplama, sulama ve çapada çalışmaktadır. Temel geçim kaynağı bitkisel üretim olan hanelerde ise, kadın üretimin satış hariç her aşamasında yer almaktadır. Hayvancılık faaliyetlerinde erkekler; hayvanların otlatılması, besleme, kırkım gibi faaliyetler yürütürken, kadınlar; sağım, süt ürünlerinin değerlendirilmesi, ahır temizliği ve ot toplama işlerini üstlenmektedir. Bununla birlikte, hayvansal ürünlerden yağ, yoğurt ve peynir üretimini kadınlar ailenin günlük tüketimi için gerçekleştirmektedir (Asan vd., 2012, s. 5).

Türkiye’de bugün tarım sektöründe çalışan 6,1 milyon nüfusun, 2,8 milyonunu yani %46,2’sini kadınlar oluşturmaktadır. Ülke genelinde 15 yaş ve üstü toplam nüfusun işgücüne katılım oranı %45,4 olup, bu oran erkeklerde %52,4, kadınlarda %24,6’dır. Kırsal alanda ise toplam işgücüne katılma oranı %41,2 olup, bu oran erkeklerde %55,9, kadınlarda ise %28,9’dur. Ayrıca kırsal alanda 15 yaş ve üstü istihdam edilen nüfusun %59,1’i tarımda çalışmaktadır. Bu oran erkeklerde %47,3, kadınlar da ise %84,6’dır. Ancak tarımda çalışan kadınların %79,0’u ücretsiz aile işçisi olarak görülmektedir (Kutlar vd., 2013, s. 1).

Kırsal alanda, kadının sadece tarımsal üretimde değil hane içinde de emeği fazladır. Hane içi istihdam bağlamında ücretsiz aile işçisi konumunda olan kadın ve genç kızlar, ağır bir iş yüküne sahiptirler. Kadınlar, ev temizliği, yemek yapımı, çamaşır yıkama gibi günlük işlerin yanı sıra tarla, bağ-bahçe işleri, odun taşıma, ekmek yapma, hayvan bakımı gibi işleri de yapmak durumundadır (Alkan ve Toksoy, 2009, s. 100). Agheneza (2003) çalışmasında, kırsaldaki erkeklerin ev ya da tarla işlerinde kadınlara yardımcı olmadıklarını belirtmiştir.

Kadın her ne kadar ikinci sınıf bir varlık olarak görülse de ve istenilen düzeyde bir konuma sahip değilse de tarımsal ve hayvansal üretimdeki rolü çok önemlidir. Ayrıca kadın çocukların her türlü bakımından da sorumlu olmakta aynı zamanda erkeğin çocuk bakımındaki rollerini de üstlenmekte ve erkeğin işini hafifletmektedir. Aile gelirine katkı sağlaması, ev işlerinin yürütülmesi açısından da kadının yeri önemlidir.

2.12. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde yurt içinde ve yurt dışında köyde yaşayan kadınların aile içi yaşamlarına ilişkin sorunlarının incelenmesi ile ilgili araştırmalar kronolojik sıraya göre özetlenmiştir.

Hablemitoğlu (1996, s. 136-140), kırsal alanda kadının iş modelleri ve kararlara katılımı ile ilgili çalışmasında daha çok kadının iş modelleri, işi yapan birey (ev işlerini yapan ve tarımsal faaliyetlere katılan birey olarak “kadın”), yapılan iş (ev işleri ve tarımsal faaliyetler) ve işin yapıldığı yer (ev işlerinin ve tarımsal faaliyetlerin yapıldığı yer) boyutları dikkate alınarak incelenmiştir. Kadının kararlara katılımı ise, hem kadın hem de eşinin bakış açısı ile ele alınmıştır. Kadınlar, ürün pazarlama, hasat, toprağı ekime hazırlama, çapa yapma, sulama, gübreleme, taşıma, hayvan bakımı, ekim ve budama gibi

tarımsal faaliyetlere katılmışlardır. Kadınlar tarımsal faaliyetlere ve ev işlerine ilişkin kurslara katılamadıklarını, hem tarımsal faaliyetlerin hem de ev işlerinin yapılma zamanını planlayamadıklarını belirtmişlerdir. Arazi satın alma-satma, temel tarım araç ve gereçlerinin satın alınması, yeni teknolojik tarım araç ve gereçlerinin kullanılması, yeni bir tarımsal ürün çeşidinin üretilmesi, ürünlerin satış fiyatının belirlenmesi ve aile gelirinin harcanması kararlarına kadınlar ve erkekler erkeklerin karar verdiğini belirtmişlerdir. Kadınlar bu kararlara eşleri ya da aile üyeleri ile birlikte düşük bir oranda katılmışlardır. Ev ve giyim eşyaları ile temizlik maddelerinin satın alınması, yiyecek ihtiyacının belirlenmesi konularında kadınlar ve erkekler kadının karar verdiğini belirtmişlerdir. Kadınlar ve erkekler çocukların eş seçimine, akraba ziyaretlerine, tatil günlerinin değerlendirilme biçimine, çocuk sayısına, kız ve erkek çocukların öğrenim süresine, seçimlerde oy verilecek siyasi partiye çoğunlukla ailedeki erkeklerin karar verdiğini belirtmişlerdir.

Kantar (1996, s. 101-104), Adana ve İçel illerine bağlı dağ köylerinde yaşayan kırsal kadınların, tarımsal faaliyetlerde, aile iş gücü ve/veya ücretli işçi, evde annelik, eş, ev kadınlığı gibi toplumsal yaşamda sahip olduğu roller, bu rollerle ilgili sorunlar ve geleceğe yönelik beklentilerini incelediği çalışmasında araştırmaya alınan kadınların hemen hemen tamamının tarımsal faaliyetlere katılmakta olduğunu, bununla birlikte annelik ve ev işlerini de aynı anda yürüttüklerini saptamıştır. Kadınlardan %62,5'nin okuma yazma bilmediğini ve kadınların eğitim düzeyinin Türkiye geneline göre düşük olduğunu belirtmiştir. Kadınlar, hem toplumsal kurumlarda hem de ev içinde ikinci planda kaldıklarını ve eşinin almış olduğu ekonomik ve sosyal kararlara katılımının sınırlı olup genelde aile reisi ve yetişkin erkek çocuklardan sonra kadına söz düştüğünü belirtmişlerdir. Ayrıca kadınlar, gerek ekonomik yetersizlik, gerek köy altyapısı, gerekse köy toplum yapısından kaynaklanan sınırlılıklara rağmen, gelecekte umutlu olduklarını, eşlerinden biraz daha anlayış, çocuklarından ise saygı görmeyi beklediklerini ifade etmişlerdir.

Agheneza (2003), kırsal kesimdeki kadınların tarla ve ev yaşantısındaki durumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu çalışma iki farklı köyde gerçekleştirilmiş ve araştırmaya 40 kadın dahil edilmiştir. Veriler kadınlarla yüz yüze görüşülerek grup toplantıları, tarla ziyaretleri ve karşılıklı tartışmalarla elde edilmiştir. Araştırmacı kadınlardan problemlerini tanımlamalarını, ihtiyaçlarını belirlemelerini ve bu sorunlarla nasıl başa çıktıklarını belirtmelerini istemiştir. Araştırmanın sonucunda kadınların bazı kısıtlamalardan şikayetçi

olduklarını, sosyal problem olarak hızlı nüfus artışıyla karşılaştıklarını, heyelan, erozyon gibi doğanın zorluklarıyla karşı karşıya kaldıklarını, ev işlerinde teknolojiye yeterince faydalanmadıklarını bunun zorluklara neden olduğunu, eğitim seviyelerinin düşük olduğunu, yeterince paraları olmadığı için tarım araçları satın alamadıklarını ve bunun tarımda zorluklara neden olduğunu, ailede yeterince söz sahibi olmadıklarını belirtmiştir. Ayrıca ekili alanlara başıboş hayvanların zarar vermesinin ve depolama alanlarının yetersiz olmasının da birer sorun olduğunu saptamıştır.

Erbil ve Pasinlioğlu (2004, 10-11), çalışmasında ailede karar verme sürecinde kadının rolünü belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın sonucunda; ailede eşlerin birlikte karar verme oranının ortalama % 42,8 olduğunu, eşlerin tek başına karar verme oranlarının ise kadınlarda ortalama % 27,3, erkeklerde % 22 olduğunu; kadınların ve erkeklerin ailede tek başına karar verdikleri konulara bakıldığında, önemli konularda erkeklerin, daha az önemli konularda kadınların karar verdiğini saptamışlardır. Genç yaştaki ve eğitim düzeyi yüksek olan kadınların ailede karar vermede daha etkin olduğu, eğitim açısından gelişme olmasına rağmen, geleneksel aile düzenine ait tutum ve davranışların halen varlığını sürdürdüğünü belirtmişlerdir. Ayrıca sahip olunan çocuk sayısının ve cinsiyetinin kadının ailede karar vermeye katılımında önemli bir katkısının olmadığını belirtmişlerdir.

Demirel (2005), çalışmasında kırsal kesimde yaşayan kadınların sağlık durumlarını, sağlık hizmetlerinden yararlanma düzeylerini, sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını etkileyen faktörlerini ve sağlık açısından yaşam kalitesini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda kadınların daha çok ilkokul mezunu, gelir durumlarının oldukça düşük, yarıdan çoğunun bağlı olduğu bir sosyal güvenlik kurumunun olduğunu, genel sağlık durumlarının ve buna bağlı olarak sağlık açısından yaşam kalitelerinin iyi olmadığını, sağlıklarıyla ilgili konularda kendileri karar veremediklerini, sağlıksız koşullarda yaşadıkları ve çalıştıklarını saptamıştır.

Beatriz ve Alvarado (2006), kırsal kesimde yaşayan kadınları eğitim sorunlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Genç kadınların çok fazla sosyo-kültürel ve eğitimsel sorunla karşılaştıkları, ilköğretimden sonra bir üst okula devam edemedikleri ve farklı bir gelecek arayışı içine girdiklerini yani o bölgedeki kadınların yaşamları gibi bir yaşam istemediklerini belirtmişlerdir.

Türk (2006, s. 32-72), araştırmasında Kilis ili Elbeyli ilçe merkezindeki tarım işçisi kadınların sosyal ve ekonomik yapılarının incelenmesini ve sorunlarının ortaya

konulmasını amaçlamıştır. Araştırmaya alınan kadınların % 60,0'ı 40 yaşından küçüktür. Kadınların %26,7'si okur-yazar değildir. Evlenme yaşı olarak kadınların %58,4'ü 21 yaşından daha küçük yaşta evlenmişlerdir. Yeni bir ailenin kurulmasında kadınların %75,0'i görücü usulü ile evlendiklerini belirtmişlerdir. Kadınların %55,0'i sosyal güvenlik kapsamında değildir, % 20,0'si ise yeşil kart sahibidir. Kadınların %21,7'si boş zamanlarının olmadığını belirtmiştir. Kadınların %35,0'i çalışma koşullarına göre aldıkları ücretin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Kadınların %85,0'i çocuklarının tarımsal işlerde çalışmasını istememektedirler. Aile içinde alınan kararların %56,8'ni kadınların eşleri vermektedir. Araştırmanın sonucunda kadınların eğitim, çevre ile ilişkileri, ücret yapısı, çalışma ve yaşam koşulları önemli sorunlar olarak ortaya çıkmaktadır. Kadınların tamamına yakını olanakları olsa tarım işlerinde çalışmayacaklarını belirtmişlerdir.

Öcal Kara ve Aktaş (2007, s. 71), Şanlıurfa İli'nde kadınların tarımsal yayım çalışmalarından yararlanma durumunu ortaya koymayı ve buna etki eden olumsuz etkenleri araştırmışlardır. Kadınların bitkisel üretimde genellikle çapalama, seyreltme ve hasat işlerinde çalıştıklarını, ayrıca çok yoğun olmasa da sulama, gübreleme, ilaçlama ve ürün değerlendirme gibi işleri de yaptıkları bulunmuştur. Hayvansal üretimde ise, neredeyse bütün işleri yaptıkları, bitkisel üretimde ortalama günde 7-10 saat arasında, hayvansal üretimde ise 2-3 saat çalıştıkları, ev işlerine ise 4-6 saat arasında zaman ayırdıkları belirlenmiştir. Kadınların yayım çalışmasına katılımını; yaş, eğitim durumu, medeni durum, çocuk sayısı, dil sorunu, zamanın kısıtlı olması gibi kişisel etkenlerin, toprak sahipliliği, feodal yapının baskın olması, örgütsüzlük, köy toplumunun kırsal kadına olumsuz bakışı, bilgi kaynaklarını yalnızca yakın çevresinin oluşturması gibi dış etkenlerin etkilediği saptanmıştır.

Bayoğlu (2010, s. 63-64), çalışmasında kadınların kırsal alandaki ekonomik konularla ilgili kararlardaki rolleri ve bu kararlara katılımlarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Ankara ili Polatlı ilçesine bağlı 7 köyde yaşayan 121 gönüllü kadın araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma bulguları göz önünde bulundurulduğunda; ilçeye yakın köylerde yaşıyor olmalarına karşın eşlerin daha çok birlikte karar verdikleri ailelerde kadınların yaş ortalamalarının ilçeye yakın köylerde yaşayan ailelerdeki kadınların yaş ortalamalarından yüksek olduğu görülmüştür. Kadınların ekonomik konular ile ilgili kararlara katılımlarında yaşlarının önemli bir belirleyici olduğunu göstermiştir. Araştırmanın sonucunda kadınların tarımsal alanda üretim faaliyetleri içinde yoğun bir şekilde yer alıyor olmalarına karşın

ekonomik konularla ilgili karar verme sürecine katılımlarının oldukça düşük olduğu saptanmıştır.

Kızılaslan ve Yamanoglu (2010, s. 165-166), Tokat ili ve ilçelerine bağı kirsal alanlarda kadınların tarımsal üretime ve aile içi kararlara katılımını incelemişlerdir. Araştırmada kullanılan veriler anket tekniğı ile elde edilmiştir. Analiz aşamasında ise Khi-kare analizi kullanılmıştır. Araştırma kapsamındaki kirsal ailelerdeki, kadınlara anket uygulanarak, kirsal aile yapısı ile kadınların yaş, öğrenim düzeyi, gelir kaynakları, tarımsal üretime ilgili kararlara katılımları gibi sosyal yapısı incelenmiştir. Kadınların bitkisel ve hayvansal üretimin her aşamasına katıldıkları, fakat bitkisel üretimde çapalama ve yabancı ot temizliğı; hayvansal üretimde süt sağımı işlerini yoğunluklu olarak yaptıkları ortaya çıkmıştır. Kadınlar, çocukların eğitimi ve eşya alımında eşleriyle birlikte ortak kararlar alırken, aile bütçesinin düzenlenmesinde erkeğın etkili olduğunu, özellikle para biriktirme ve kredi ödemelerinde erkeğın ön plana çıktığını belirtmişlerdir.

İplik (2012, s. 116-123), araştırmasında Osmaniye ili kirsalında yaşayan kadınların; mevcut girişimcilik faaliyetlerini tespit etmeyi, kadınları girişimci olmaya yönlendiren faktörleri ortaya koymayı, girişimcilik önündeki engelleri incelemek, girişimcilikte başarı ve başarısızlığa etki eden faktörleri belirlemeyi ve elde edilen bulgular doğrultusunda tespit edilen sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmayı amaçlamıştır. Osmaniye ilinde girişimcilik faaliyetinde bulunan kadınların iş kurarken en çok iş kadını olgusuna çevrenin olumsuz bakışı ve sermaye temini konularında; işlerini yürütürken ise aşırı yorgunluk ve pazarın durgun olması gibi konularda sorun yaşadıkları bulunmuştur. Ayrıca, kadınların başka bir gelire sahip olup olmamalarının girişimci olmaları üzerinde etkili olan en önemli değişken olduğu, kadının çalışması durumunda aile birliğının zayıflayacağını, kocasıyla ve çocuklarıyla daha az ilgileneceğini ailenin sosyal ilişkilerinin zayıflayacağını ve kadının gereğinden fazla yorulacağı ve yıpranacağını düşünenlerin daha az girişimci olma eğiliminde oldukları, dağ köylerinde yaşayan kadınların ova köylerinde yaşayan kadınlara göre daha fazla sorunla karşılaştıkları ve dağ köylerindeki bu kadınların uygun materyal temini ve pazarın durgun olması gibi problemlerle daha çok karşılaştıkları tespit edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırma, köyde yaşayan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının incelenmesi amacı ile planlanmış ve yürütülmüştür.

Araştırmanın bu bölümü “Araştırmanın Modeli”, “Araştırmanın Evreni ve Örneklemi”, “Veri Toplama Yöntem ve Araçları” ve “Verilerin Değerlendirilmesi” başlıkları altında verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma “tarama modeli” olarak tasarlanmıştır ve betimsel bir araştırmadır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez” (Arlı ve Nazik, 2004, s.5).

3.2.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Ödemiş Türkiye’nin batısında Ege bölgesinde İzmir iline bağlı, İzmir’in en büyük ilçesidir. Akdeniz iklimi görülmektedir. İlçede yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağmurlu geçer. Ödemiş’in ekonomisi tarıma dayalı olup ilçe yüzölçümünün % 36’sı tarım arazisidir. 21 bin aileden fazlası tarımla uğraşmakta ve geçimini böylelikle sağlamaktadır. Yöre verimli topraklara sahip olup, tarlalardan bir yılda üç ürün kaldırılabilir. Ödemiş’in sanayi yapısı da tarımsal hammaddelere dayalıdır. Ayrıca imalat sanayi içinde değerlendirilecek iş makineleri, çelik döküm, elektronik, süt ürünleri, plastik, ağaç ürünleri, zeytinyağı vb.

fabrikalar ve işletmeleri bulunmaktadır. Sanayileşme yönünde özellikle son yıllarda önemli adımlar atılmaktadır (Anonim, 2015).

Araştırma evrenini İzmir ili, Ödemiş ilçesi'ne bağlı Hamamköy, Demirdere köyü, Çayır köy, Güney köy ve Küçükören köylerinde yaşayan evli kadınlar oluşturmaktadır. Köylere göre nüfus dağılımı şöyledir; Hamamköy köyünün nüfusu 629 kişi, Demirdere köyünün nüfusu 525 kişi, Çayır köyünün nüfusu 643 kişi, Güney köyünün nüfusu 456 kişi ve Küçükören köyünün nüfusu 442 kişidir. (Ödemiş Kaymakamlığı, 2014). Evli kadınların sayısını belirlemek için köy muhtarlarıyla görüşme yapılarak Hamamköy, Demirdere köyü, Çayır köy, Güney köy ve Küçükören köylerinde yaşayan toplam evli kadın sayısı 729 olarak belirlenmiştir. Evrenin büyüklüğü ve araştırmanın zaman ve maliyet kısıtları nedeniyle evreni oluşturan tüm evli kadınlar araştırma kapsamına alınmamıştır. Araştırmanın örnekleme belirlenirken “Oranlı Tabakalı Örneklem Tekniği” kullanılmıştır. Oranlı tabakalı örneklem yönteminde çalışma evreninin cinsiyet, yaş vb. gibi bazı özellikler yönünden katmanlara (tabakalara) ayrıldığı düşünülebilir. Bu özelliklere göre örnek seçildiğinde her özellikten örnek seçilmiş olur (Arlı ve Nazik, 2004, s.77).

Araştırma evrenini oluşturmada İzmir ili Ödemiş ilçesine bağlı 5 köydeki 729 evli kadının köylere göre dağılımı incelendiğinde Küçükören Köyü 106, Hamamköy 172, Demirdere Köyü 148, Çayır Köyü 170 kişi ve Güney Köyü 133 kişi olarak dağılmaktadır. Araştırmada oranlı tabakalı (ağırlıklı) örneklem alınarak çalışma yapılmıştır. Araştırmada evreni temsil edecek örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde

$$n = N \cdot t^2 \cdot p \cdot q / d^2 (N-1) + t^2 p q$$

N: Hedef kitledeki birey sayısı

n : Örneklem alınacak birey sayısı

p : İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q : İncelenen olayın görülmeyiş sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

t : Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer

d : Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen $\pm$ örneklem hatasıdır.

formülü kullanılarak homojen bir yapıda olmayan bu evren için % 95 güven aralığında, $\pm$ % 5 örneklem hatası ile gerekli örneklem büyüklüğü $n = 252$ olarak hesaplanmıştır. Tabakalı örneklem metoduna göre ağırlıklandırılmış dağılım tablosu aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Tabakalı Örneklem Metoduna Göre Ağırlıklandırılmış Dağılım Tablosu

	Evren (729 kişi)	Ağırlık Oranı (%)	Hesaplanan Örneklem	Uygulanan Kişi Sayısı (323 kişi)
Küçükören köyü	106	14,54	46,97	47
Hamamköy	172	23,59	76,21	75
Demirdere köyü	148	20,30	65,57	67
Çayır köyü	170	23,32	75,32	74
Güney köyü	133	18,24	58,93	60

Araştırmanın evrenini oluşturan İzmir ili, Ödemiş ilçesi'ne bağlı Hamamköy, Demirdere köyü, Çayır köy, Güney köy ve Küçükören köylerinde yaşayan 729 evli kadın köylere göre beş tabakaya ayrılmıştır. Tabakalarda bulunan kadınların genel toplam içindeki oranı bulunmuş, daha sonra bu oran kullanılarak her bir tabaka ağırlıklandırılmış, sonucunda her bir tabakadan alınması gereken evli kadın sayısı hesaplanmıştır. Yapılan hesaplama sonucunda Küçükören köyünden 47 kadın, Hamamköyden 75, Demirdere köyünden 67, Çayır köyünden 74, Güney köyünden 60 evli kadın olmak üzere 252 evli kadın araştırmanın oranlı tabakalı örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada ulaşılan 323 evli kadın örneklem kapsamına alınmıştır.

3.3. Veri Toplama Yöntem ve Araçları

Araştırma kapsamına alınan köylerde yaşayan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarını ortaya koyabilecek verilerinin incelenmesinde anket tekniğinden yararlanılmıştır.

3.3.1. Anket Formunun Hazırlanması

Araştırma materyalinin hazırlanmasında Ek 1'de yer alan anket formu kullanılmıştır. Anket formu evli kadınlar tarafından kolay anlaşılabilir şekilde konu ile ilgili kaynaklardan ve benzer çalışmalardan yararlanılarak geliştirilmiştir (Hablemitoğlu, 1996;

Kantar 1996; Agheneza, 2003; Türk 2006; Bayoğlu, 2010; Kızılaslan ve Yamanoglu 2010). Anket formunun hazırlanmasında soruların anlaşılır, kolay cevaplanır ve kısa zamanda tamamlanabilir olmasına özen gösterilmiştir.

Anket formu 4 bölümden meydana gelmiştir. Bu bölümler;

- Aileye ilişkin demografik özellikler,
- Ailenize ilişkin konularda karar veren bireyler,
- Evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunları,
- Ailede tarımsal faaliyet olarak yapılan işlerde karşılaşılan sorunlar.

Birinci bölüm; aileye ilişkin demografik özellikleri ortaya koymayı amaçlayan soruları içermektedir. Bu kapsamda; kadına ilişkin demografik özellikler (yaş grubu, eğitim durumu, çalışma durumu, mesleği, evlilik süresi, kaç yaşında evlendiği, sosyal güvencesi olup olmadığı eş seçimine kimin karar verdiği ve aile ile beraber yaşayan birey ya da bireylerin bulunup bulunmadığını belirlemeyi amaçlayan sorular yer almaktadır. Kadının eşine ilişkin demografik özelliklerde eşin yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu, mesleği ve sosyal güvencesinin olup olmadığını belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Çocuklara ilişkin demografik özelliklerde ise çocuk sahibi olma durumu varsa çocuk sayısı, yaşı ve cinsiyetlerini, ayrıca ailenin aylık ortalama gelir miktarını belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

İkinci bölümde; aileye ilişkin konular ve bu konularda karar veren bireylerin kimler olduğunu belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

Üçüncü bölümde; evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunların, ev işlerinin yerine getirilmesi, aile gelirinin kullanımı ve aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunların neler olduğunu ve bu sorunların ne sıklıkla gerçekleştiğini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

Dördüncü bölümde ise; kadınların tarımsal faaliyetlerde bulunup bulunmadıklarını, tarımsal faaliyetlerde bitkisel üretimde hangi işleri yaptıklarını, tarımsal faaliyetlerde hayvansal üretimde hangi işleri yaptıklarını belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

3.3.2. Araştırmanın Ön Uygulaması

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu 15 Ekim-25 Ekim 2012 tarihleri arasında İzmir ili, Ödemiş ilçesi'ne bağlı Hamamköy ve Güney köyünde yaşayan 10 kişi olmak üzere toplam 20 kişiye uygulanmış ve elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Ön uygulama araştırma tasarım, veri toplama aracı ve yöntemi sınanarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır ve anket formuna son şekli verilmiştir.

3.3.3. Araştırmanın Uygulanması

Araştırma verileri 1 Nisan 2012- 30 Mayıs 2012 tarihleri arasında araştırmacı tarafından toplanmıştır. Anket soruları gönüllü 323 evli kadına uygulanmış 323 kullanılabilir anket formu elde edilmiştir. Formun uygulanma süresi 20 dakika sürmüştür. Tüm evli kadınlar araştırmaya isteyerek katılmışlar ve soruları içtenlikle yanıtlamışlardır.

3.3.4. Anket Formuna Geçerlilik ve Güvenirlilik Testinin Uygulanması

Anket formunda kullanılan Likert tipi ölçek için kapsam ve yapı geçerliliği ile güvenilirlik testi yapılmıştır. Kapsam geçerliliği için bu konuda çalışan uzmanların görüşü alınmıştır. Ölçeğin güvenilirlik analizi Cronbach's Alpha ile değerlendirilmiştir. Evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunları ölçeği kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar, ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar, aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar ve aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar olmak üzere 4 alt ölçekten oluşan bir ölçektir.

Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar faktöründeki 13 maddenin güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan "Cronbach Alpha" hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği $\alpha=0.759$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliğinin ortaya koymak için açıklayıcı faktör analizi yöntemi uygulanmıştır. Faktör analizi uygulamasında Varimax yöntemi seçilerek faktörler arasındaki ilişkinin yapısının aynı kalması sağlanmıştır. Faktör analizi sonucunda değişkenler toplam açıklanan varyansı % 66,45 olan tek faktör altında toplanmıştır. Ölçeğe ait oluşan faktör yapısı Tablo 2.'de görülmektedir.

Tablo 2. Evli Kadının Evde ve Dışarıda Çalışması Nedeniyle Karşılaşılan Sorunlar

Boyut	Maddeler	Faktör yükü	Açıklanan varyans	Cronbach's Alpha
Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar	Kadın kazanır erkek harcar	0.771	66.452	0.759
	Aile gelirine katkı sağlanır	0.745		
	Kadının aile sorumluluklarını paylaşmasını sağlar	0.743		
	Kadının aile yaşamına ilişkin bilgi ve becerileri artar	0.742		
	Aile ilişkilerini güçlendirir	0.738		
	Kadın çok yorulur, çabuk yıpranır	0.724		
	Kadının hayat tecrübesi, becerisi ve direncini artırır	0.684		
	Kadının kendini geliştirme ve yenileme ihtiyacı artar	0.655		
	Çocuklara daha az vakit ayırır	0.648		
	Çocuklarına verdiği eğitim ve terbiye daha iyi olur	0.644		
	Evde daha uyumlu ve anlayışlı davranır	0.641		
	Ailenin sosyal ilişkileri zayıflar	0.568		
Tarlada çalışmaktan evine bakamaz	0.526			
Toplam Varyans : % 66.45				

Ev işlerini yerine getirmede karşılaşılan sorunlar faktörünü oluşturan 10 maddenin güvenilirliği $\alpha=0.856$ olarak bulunmuştur. Faktör analizi sonucunda değişkenler toplam açıklanan varyansı % 58,21 olan tek faktör altında toplanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Ev İşlerinin Yerine Getirilmesi İle İlgili Sorunlar

Boyut	Maddeler	Faktör yükü	Açıklanan Varyans	Cronbach's Alpha
Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar	Kadın kendine bakamaz	0.813	58.517	0.856
	Kadın sık sık hastalanır	0.798		
	Kadın yardıma ihtiyaç duyar	0.762		
	Ev işleri nedeniyle tarla işleri aksar	0.735		
	Ev işleri nedeniyle eşine vakit ayıramaz	0.729		
	Ev işlerini yerine getiremediği için eleştirir	0.682		
	Kadın çok yorulur, çabuk yıpranır	0.664		
	Küçümseir	0.637		
	Çocuklara daha az vakit ayırır	0.6217		
	Ev işlerinin yükü altında ezilir	0.6120		
Toplam Varyans : % 58.51				

Aile gelirinin kullanımında karşılaşılan sorunlar faktörünü oluşturan 6 maddenin güvenirliği $\alpha=0.748$ olarak bulunmuştur. Faktör analizi sonucunda toplam açıklanan varyansı % 65,19 olan tek faktör elde edilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Aile Gelirinin Kullanımı İle İlgili Sorunlar

Boyut	Maddeler	Faktör yükü	Açıklanan Varyans	Cronbach's Alpha
Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar	Aile gelirinin kullanımında söz hakkına sahip değildir	0.751	65.196	0.748
	Ev eşyası satın almada söz hakkına sahip değildir.	0.736		
	Kadının kazancı elinden alınır	0.685		
	Kazanç düşük olduğunda şiddete maruz kalır	0.673		
	Alışverişte fikri alınmaz	0.652		
	Kadın kendi istediklerini satın alamaz	0.631		
Toplam Varyans : % 65.19				

Aile ilişkilerinin düzenlenmesinde karşılaşılan sorunlar faktörünü oluşturan 6 maddenin güvenirliği $\alpha=0.823$ olarak bulunmuştur. Faktör analizi sonucunda toplam açıklanan varyansı % 56,80 olan tek faktör elde edilmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Aile İlişkilerinin Düzenlenmesi İle İlgili Sorunlar

Boyut	Maddeler	Faktör yükü	Açıklanan Varyans	Cronbach 's Alpha
Aile ilişkileri nin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar	Erkeğin sözünden dışarı çıkamaz	0.856	56.808	0.823
	Kadın istediği yere gidemez	0.842		
	Kadının kendi ailesiyle görüşmesi kısıtlıdır	0.736		
	Kadının arkadaşlarıyla görüşmesi sınırlıdır	0.718		
	Aile ilişkilerini güçlendirmek için çok çaba harcar	0.685		
	Kadına çok fazla karışan olduğu için sosyal ilişkileri zayıflar	0.646		
Toplam Varyans : % 56.80				

3.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmacı tarafından elde edilen veriler IBM SPSS (Statistical Package for Social Scienses) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan evli kadınlara ilişkin anket formu değerlendirilmiş, aileye ilişkin demografik özelliklerin (kadına ilişkin demografik özellikler, kadının eşine ilişkin demografik özellikler, çocuklara ilişkin demografik özellikler), aileye ilişkin konularda karar veren bireylerin yüzde değerlerini gösteren tabloları oluşturulmuştur.

Evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunları; kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar, ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar, aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar, aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar olarak yüzde değerlerini gösteren tabloları oluşturulmuştur. Daha sonra evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarına normallik testi yapılmıştır. Tablo 3.5'te görüldüğü gibi bütün alt ölçekler için p-değerinin=.000 olduğu görülmektedir. Hesaplanan p_değeri anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha=.05$ değerinden küçük olduğu için, ölçek puanları dağılımının normal dağılım göstermediği anlaşılmaktadır. Bu nedenle alt ölçekler için yapılan analizlerde parametrik olmayan yöntemler kullanılmıştır. Merkezi limit kuramına göre örnek çapı büyüdükçe örnek dağılımı normal dağılıma yakınsamaktadır. Bu nedenle, araştırmada örnek çapı büyük olduğu için uygulanan parametrik olmayan istatistiksel yöntemler olarak, Mann-Whitney U testi istatistiği için Z standartlaştırılmış normal

dağılım değeri, Kruskal-Wallis H testi istatistiği için Ki-kare dağılımı değeri esas alınmıştır. Testler $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde uygulanmıştır.

Tablo 6. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarına Ait Normallik Testi

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar	,117	323	,000	,967	323	,000
Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar	,093	323	,000	,972	323	,000
Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar	,164	323	,000	,911	323	,000
Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar	,177	323	,000	,942	323	,000

Araştırma kapsamına alınan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarını oluşturan kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar, ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar, aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar ve aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunların toplam puanı alınmıştır. Evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının (Likert tipi ölçek) değerlendirilmesinde kadının yaş grubu, eğitim durumu, kadının evlilik süresi, kadının eşinin yaşı, kadının eşinin eğitim durumu, ailedeki birey sayısı, ailenin ortalama aylık gelir miktarı değişkenine göre farklılaşması Kruskal Wallis H-Testi ile incelenmiştir. Kadının evlilik yaşı, ailede eş ve çocuklardan başka yaşayan bireyler olup olmama durumu ile kadının eşinin çalışma durumu değişkenine göre farklılaşması Mann Withney U-Testi ile analiz edilmiştir. Ailede tarımsal faaliyet olarak yapılan işlerde karşılaşılan sorunların yüzde değerlerini gösteren tabloları oluşturulmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan evli kadınlardan anket formu aracılığı ile toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

4.1. Aileye İlişkin Demografik Özellikler

Bu bölümde Aileye İlişkin Demografik Özellikler; Kadına ilişkin demografik özellikler, Kadının eşine ilişkin demografik özellikler, Çocuklara ilişkin demografik özellikler olarak ele alınmıştır.

4.1.1. Ailedeki Birey Sayısı ve Ailenin Aylık Ortalama Gelir Miktarı

Ailedeki birey sayısı ve ailenin ortalama aylık gelir miktarı değişkenlerinin dağılımı tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Ailedeki Birey Sayısı ve Ailenin Aylık Ortalama Gelir Miktarı

Ailedeki birey sayısı, Ailenin ortalama aylık gelir miktarı		Sayı	%
Ailedeki birey sayısı	-5 birey	249	77,1
	6-10 birey	63	19,5
	11 birey +	11	3,4
	Toplam	323	100,0
Ailenin ortalama aylık gelir miktarı (TL)	- 500 TL	85	26,3
	501-1000 TL	208	64,4
	1001-2000 TL	23	7,1
	2001 TL +	7	2,2
	Toplam	323	100,0

Araştırmaya katılan kadınların %77,1'inin ailesi 5 ve daha az bireyden oluşmakta iken, %19,5'inin ailesi 6-10 birey, %3,4'ünün ailesi ise 11 ve daha çok bireyden oluşmaktadır.

Kadınların ailelerinin aylık ortalama gelir miktarı incelendiğinde; %26,3'ünün aylık ortalama gelir miktarının 500 TL ya da daha az olduğu, %64,4'ünün aylık ortalama gelir miktarının 501-1000 TL, %7,1'inin aylık ortalama gelir miktarının 1001-2000 TL, %2,2'sinin ailesinin aylık ortalama gelir miktarının ise 2001 TL ve daha fazla olduğu saptanmıştır.

4.1.2. Kadına İlişkin Demografik Özellikler

Kadına ilişkin demografik özelliklerde kadının yaş grubu, eğitim durumu, çalışma durumu, mesleği, evlilik süresi, evlilik yaşı, sosyal güvence durumu, eş seçimine kimin karar verdiği, ailede eş ve çocuklardan başka yaşayan bireyler olup olmama durumu değişkenlerine göre dağılımları verilmiştir.

Kadına ilişkin demografik özelliklerin dağılımı Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Kadına İlişkin Demografik Özellikler

Kadına İlişkin Demografik Özellikler	Sayı	%
Yaş grubu	35 ve daha az	35,0
	36-45 yaş	22,0
	46 ve daha fazla	43,0
	Toplam	100,0
Eğitim durumu	Okuryazar değil	10,2
	İlkokul mezunu	79,6
	Ortaokul mezunu	10,2
	Toplam	100,0
Evlilik yaşı	18 yaş ve daha az	63,8
	19 yaş ve daha fazla	36,2
	Toplam	100,0
Evlilik süresi	10 yıl ve daha az	20,1
	11-20 yıl	27,9
	21 - 30 yıl	13,9
	31 yıl ve daha fazla	38,1
	Toplam	100,0
Eş seçiminde karar verici	Kendisi	36,2
	Ailesi	57,0
	Ailesi ile birlikte	6,8
	Toplam	100,0
Eş ve çocuklardan başka aile ile yaşayan bireyler	Var	29,7
	Yok	70,3
	Toplam	100,0
Çalışma durumu	Çalışıyor	-
	Çalışmıyor	100,0
	Toplam	100,0

Araştırma kapsamına alınan evli kadınların %35,0 ‘inin 35 yaşında ya da daha küçük yaşta, %22’sinin 36-45 yaş grubunda ve %43,0’ünün 46 yaşında ya da daha büyük yaşta olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan kadınların %10,2’sinin okur-yazar olmadığı, %79,6’sının ilkokul mezunu, %10,2’sinin ortaokul mezunu olduğu görülmektedir.

Türk (2006, s. 33) kadınların %26,7’sinin okuryazar olmadığını %28,3’ünün okur yazar ama herhangi bir eğitim kurumundan mezun olmadığını, %31,7’sinin ilkokul mezunu, %13,3 ise ortaokul mezunu olduğunu, kadınlar arasında lise mezunu kadının olmadığını saptamıştır.

Bayoğlu (2010, s. 59) tarafından yapılan araştırmada ise kadınların %88,4 oranında büyük bir çoğunluğunun okuryazar olduğu, % 5,0'inin lise mezunu olduğu, %1,7'sinin ortaokul mezunu olduğu, % 5,0'inin ise okur-yazar olmadığı bulunmuştur.

Hablemitoğlu (1996, s. 61) kırsal ailede kadının iş modelleri ve kararlara katılımını incelediği çalışmasında, kadınların yarısına yakınının (%45,80) diplomasız okur-yazar olduğunu, % 32,35'inin okur-yazar olmadığını, % 21,43'ünün ilkokul mezunu olduğunu ve 1 kadının da (%0,42) ortaokul mezunu olduğunu saptamıştır.

Agheneza (2003, s. 79) çalışmasında, kadınların %43,2'sinin herhangi bir okula gitmediğini, %34,1'inin ilkokulu tamamlamadığını, %18,2'sinin ilkokul mezunu olduğunu, % 2,3'ünün ortaokul terk olduğunu ve %2,3'ünün ortaokul mezunu olduğunu bulmuştur.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %63,8'inin 18 yaşında ya da daha küçük yaşta, %36,2'sinin ise 19 yaşında ya da daha büyük yaşta evlendiği belirlenmiştir. Çocuk yaşta yapılan evliliklerin fazla olduğu söylenebilir.

Türk (2006, s. 36- 40) tarafından yapılan çalışmada kadınların %58,4'ünün 21 ve daha küçük yaşlarda evlendikleri, %75,0'inin görücü usulüyle, %13,3'ünün anlaşarak, %11,7'sinin ise tanışarak evlendikleri saptanmıştır.

Kantar (1996, s. 22) çalışmasında kırsal kadınların genelde 18-20 yaş grubunda evlendiklerini saptamıştır.

Araştırmaya katılan kadınların %20,1'inin 10 yıl ve daha kısa süreden beri, %27,9'unun 11-20 yıl, %13,9'unun 21-30 yıl, %38,1'inin ise 31 yıl ve daha uzun süreden beri evli oldukları görülmektedir.

Hablemitoğlu (1996, s. 62) tarafından yapılan çalışmada kadınların %33,61'inin 36 ve daha fazla yıl, %26,89'unun 16-25yıl, %25,21' 26-35 yıl ve %14,29'unun 6-15 yıldır evliliklerini devam ettirdikleri bulunmuştur. Bayoğlu (2010, s. 59) çalışmasında kadınların %34,7'sinin 11-20 yıl, %33,1'inin ise 21 yıl ve daha fazla süredir evliliklerini sürdürdüklerini bulmuştur.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %36,2'si evleneceği eşi kendisinin seçtiğini ifade ederken, %57,0'si ailesinin seçtiğini, %6,8'i ailesi ile birlikte seçtiği eş ile evlendiğini ifade etmiştir. Bunun sonucunda kadınlara eş seçiminde yerince söz hakkı tanınmadığını, aile içi kararlarda büyüklerin etkili olduğunu söylenebilir.

4.1.3. Kadının Eşine İlişkin Demografik Özellikler

Bu bölümde araştırma kapsamına alınan kadınların eşinin yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu, mesleği ve sosyal güvencesinin olup olmadığı değişkenlerine göre dağılımları verilmiştir.

Kadının eşine ilişkin demografik özelliklerin dağılımı Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Kadının Eşine İlişkin Demografik Özellikler

Kadının Eşine İlişkin Demografik Özellikler		Sayı	%
Eşin yaş grubu	35 yaş ve daha az	74	22,9
	36-45 yaş	89	27,6
	46-55 yaş	62	19,2
	56 yaş ve daha fazla	98	30,3
	Toplam	323	100,0
Eşin eğitim durumu	Okuryazar değil	8	2,5
	Okuryazar	4	1,2
	İlkokul mezunu	242	74,9
	Ortaokul mezunu	45	13,9
	Lise mezunu	22	6,8
	Üniversite mezunu	2	0,7
	Toplam	323	100,0
Eşin çalışma durumu	Çalışıyor	218	67,5
	Çalışmıyor	105	32,5
	Toplam	323	100,0
Sosyal güvence durumu	Var	267	82,7
	Yok	56	17,3
	Toplam	323	100,0

Araştırmaya kapsamına alınan evli kadınların % 22,9’unun eşinin 35 yaşında ya da daha genç yaşta, % 18,6’sının eşinin 26-35 yaş, % 27,6’sının eşinin 36-45 yaş, % 19,2’sinin eşinin 46-55 yaş, % 30,3’ünün eşinin ise 56 yaşında ya da daha büyük yaşta olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya kapsamına alınan evli kadınların % 2,5’inin eşinin okuryazar olmadığı, % 1,2’sinin eşinin okuryazar, % 74,9’unun eşinin ilkokul mezunu, % 13,9’unun eşinin ortaokul mezunu, % 6,8’inin eşinin lise mezunu, % 0,7’sinin eşinin üniversite mezunu olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya kapsamına alınan evli kadınların % 67,5’inin eşinin çalıştığı, % 32,5’inin eşinin çalışmadığı görülmektedir.

Araştırmaya kapsamına alınan evli kadınların % 82,7'sinin eşinin sosyal güvencesi olduğu, % 17,3'ünün eşinin sosyal güvencesinin olmadığı belirlenmiştir.

4.1.4. Çocuklara İlişkin Demografik Özellikler

Bu bölümde araştırma kapsamına alınan evli kadınların çocuk sahibi olma durumu ve çocuk sayısı, ailedeki birey sayısı ve ailenin aylık ortalama gelir miktarının değişkenlerine göre dağılımları verilmiştir.

Kadınların çocuklarına ilişkin demografik özelliklerin dağılımı tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10. Çocuklara İlişkin Demografik Özellikler

Çocuklara İlişkin Demografik Özellikler		Sayı	%
Çocuk sahibi olma durumu	Var	295	91,3
	Yok	28	8,7
	Toplam	323	100,0
Çocuk sayısı	1 çocuk	32	18,6
	2-3 çocuk	22	68,7
	4-5 çocuk	32	9,9
	5 ve üzeri	9	2,8
	Toplam	295	100,0

Araştırmaya katılan kadınların %91,3'ü çocuk sahibi iken, %8,7'sinin hala çocuk sahibi olmadıkları belirlenmiştir.

Çocuk sahibi olan evli kadınların %18,6'sının 1 çocuğunun olduğu, %68,7'sinin 2-3 çocuğunun %9,8'unun 4-5 çocuğunun %2,8'inin ise 5 ya da daha fazla çocuğunun olduğu bulunmuştur.

Şahinler ve Savaş (2011, s. 29) kadınların %19,9'unun (214) üç, %19,0'unun (204) iki, %15,4'ünün (165) dört, %11,9'unun (128) beş ya da daha fazla sayıda ve %11,4'ünün de (122) bir çocuğu olduğunu saptamışlardır.

Bayoğlu (2010, s. 59) çalışmasında, ailelerin %9,9'unun 1, %43,0'ünün 2, %33,9'unun 3, %10,7'sinin ise 4 ya da daha fazla çocuk sahibi olduklarını, çocuk sahibi olmayan ailelerin oranının ise %2,5 olduğunu bulmuştur.

Yıldırak vd. (2003, s.82) çalışmasında, ailelerin % 9,8'inin çocuğunun olmadığını, %28,0'inin 1-2, %38,1'inin 3-5, %22,4'ünün 6-10 ve %1,7'sinin ise 11 ve daha fazla çocuğu olduğunu saptamıştır.

4.2. Aileye İlişkin Konularda Karar Veren Bireyler

Bu bölümde, araştırma kapsamına alınan evli kadınların ailesine ilişkin konularda karar veren bireylerin dağılımı yer almaktadır.

Aileye ilişkin konularda karar veren bireylerin dağılımı Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Aileye İlişkin Konularda Karar Veren Bireylerin Dağılımı

Aileye İlişkin Konular	Ben	Eşim	Eşim ve ben	Aile büyükle ri	Eşim, ben çocuklar	Çocuklar kendileri
	%	%	%	%	%	%
Ev, tarla vb. mülk satın alma	0,0	13,6	86,4	0,0	0,0	0,0
Ev eşyası satın alma	3,4	10,2	86,4	0,0	0,0	0,0
Yiyecek satın alma	5,3	45,2	49,5	0,0	0,0	0,0
Giyim satın alma	32,5	5,0	61,0	0,0	1,5	0,0
Çocukların eğitimi	1,2	4,0	73,7	0,0	21,1	0,0
Sosyal faaliyetlere katılma (düğün, nişan vb. gitme)	1,2	0,0	83,9	2,2	11,5	1,2
Kadının ev dışında çalışması	15,2	5,9	74,6	0,0	4,3	0,0
Çocukların eş seçimi ve evlenmesi	0,0	2,5	47,4	0,0	36,8	13,3
Yakın çevre ile ilişkiler (komşu ve akrabalarla görüşme)	4,0	1,5	81,7	2,2	10,6	0,0
Ev araçlarının seçimi ve satın alınması	1,2	8,7	83,6	1,5	2,2	2,8
Çocuklarının hangi düzeyde eğitim alacağı	1,5	0,0	50,5	2,2	30,3	15,5
Çocukların ne zaman evleneceği	2,5	1,5	33,1	1,5	25,7	35,7
Çocukların arkadaş seçimi	2,5	1,5	7,1	1,2	5,0	82,7

Aileye ilişkin konularda karar veren bireylerin dağılımı incelendiğinde; ev, tarla vb. mülk satın almada (%86,4), ev eşyası satın almada (%86,4), yiyecek satın almada (%49,5), giyim satın almada (%61,0), çocukların eğitiminde (%73,7), sosyal faaliyetlere katılmada (%83,9), kadının ev dışındaki çalışma durumunda (%74,6), çocukların eş seçimi ve evlenmesinde (%47,4), yakın çevre ile ilişkilerde (%81,7), ev araçlarının seçimi ve satın

alınmasında (%83,6), çocukların hangi düzeyde eğitim alacağına (%50,5), daha çok kadının kendisi ve eşinin birlikte karar verdikleri saptanmıştır.

Çocukların ne zaman evleneceğine (%35,7) ve çocukların arkadaş seçimine (%82,7) daha çok çocukların kendilerinin karar verdikleri saptanmıştır.

Kızılaslan ve Yamaoğlu (2010, s. 163) kadınların, %75,44'ünün her zaman eşleriyle birlikte aileyle ilgili konularda ortak kararlar aldıklarını, %14,62'sinin bazı konularda, %9,94'ünün ise hiçbir zaman ortak karar almadıklarını; %74,41'inin çocuklarının eğitiminde söz hakkına sahip olduklarını, %14,88'inin kısmen , %10,71'inin ise hiçbir zaman söz hakkına sahip olmadıklarını saptamıştır. Ayrıca çocukların eğitimiyle ilgili kararları kadınların, %76,61'inin kocasıyla birlikte kendisinin aldığı; %14,62'sinin kocasının tek başına aldığını; %5,85'inin diğer aile fertlerinin aldığını, %3,51'i çocukların aldığını; %2,92'si ise kendisinin aldığını saptamıştır.

Hablemitoğlu (1996, s. 112-117) tarafından yapılan çalışmada arazi satın almada genellikle erkelerin karar verdiğini belirtenlerin oranı %57,15, aile büyüğü olan erkeğin karar verdiğini belirtenlerin oranı %33,61, bezen eşlerin birlikte bazen erkeğin tekbaşına karar verdiğini belirtenlerin oranı %1,26, aile üyelerinin birlikte karar verdiğini belirtenlerin oranı ise %7,96 bulunmuştur. Ev eşyalarının satın alınmasında genellikle kadınların karar verdiğini belirtenlerin oranı %71,85, genellikle erkeğin karar verdiğini belirtenlerin oranı %4,62, eşlerin birlikte karar verdiğini belirtenlerin oranı %13,45, bazen eşlerin birlikte bazen erkeğin karar verdiğini belirtenlerin oranı % 5,88, aile üyelerinin birlikte karar verdiğini belirtenlerin oranı ise %4,20 bulunmuştur. Giyim eşyalarının satın alınmasında, genellikle kadının karar verdiğini belirtenlerin oranı %90,76, genellikle erkeğin karar verdiğini belirtenlerin oranı %4,62, eşlerin birlikte karar verdiğini belirtenlerin oranı %2,94, bazen eşlerin birlikte bazen erkeğin karar verdiğini belirtenlerin oranı %1,68 bulunmuştur. Çocukların eş seçiminde, genellikle erkeklerin karar verdiğini belirtenlerin oranı %52,52, genellikle kadınların karar verdiğini belirtenlerin oranı %5,46, bazen eşlerin birlikte bazen erkeğin karar verdiğini belirtenlerin oranı %6,30, eşlerin birlikte karar verdiğini belirtenlerin oranı %35,72 bulunmuştur. Akrabaların ziyaret edileceğine ilişkin kararları %38,24 oranıyla genellikle erkeğin verdiği, %35,71 oranıyla kadının verdiği, %19,75 oranıyla eşlerin birlikte karar verdiği, % 6,30 oranıyla bazen eşlerin birlikte bazen ise erkeğin karar verdiği saptanmıştır.

Erbil ve Pasinlioğlu (2004, s. 6) çalışmasında kıyafet seçimi, ev dışında çalışma ve yemek çeşidi seçimi konuları hariç diğer bütün konularda (bütçe hazırlama, çocukların geleceği, görüşülecek kişileri seçme, alışveriş yapma, çocuk sahibi olma, aile planlaması yöntemi seçimi, doktora gitme, tv programı seçme) büyük oranda eşlerin birlikte karar verdikleri bulmuştur. Kıyafet seçimi (%75,0) ve yemek çeşidi seçiminde (% 65,7) kadınların karar verme oranı en yüksektir. Ev dışında çalışma konusunda ise karar verme oranının kadınlarda (% 44,6) ve erkeklerde (% 51,4) birbirine yakın olduğu belirtmiştir. Ailede eşlerin birlikte karar verme oranı ortalama olarak % 42,8; ailede tek başına karar verme oranlarının ise kadınlarda ortalama % 27,3, erkeklerde ortalama % 22,0 olduğunu belirtmiştir.

Kantar (1996, s. 72) çalışmasında, aile içi karar alımında, ekonomik kararlarda kadınların büyük çoğunluğunun kararlara katılmadığını, sosyal kararlara ekonomik kararlara göre biraz daha fazla katıldıklarını saptamıştır.

4.3. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları

4.3.1. Evli Kadının Evde Ve Dışarıda Çalışması Nedeniyle Karşılaşılan Sorunlar

Bu bölümde, araştırma kapsamına alınan evli kadınların evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlara ilişkin bulgular yer almaktadır.

Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunların dağılımı Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Evli Kadının Evde Ve Dışarıda Çalışması Nedeniyle Karşılaşılan Sorunların Dağılımı (n=323)

Evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar	Hiçbir zaman		Nadiren		Ara sıra		Genellikle		Her Zaman	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Kadın kazanır erkek harcar.	293	74,0	26	8,0	47	14,6	11	3,4	-	-
Aile gelirine katkı sağlanır	15	4,6	141	43,7	63	19,5	96	29,7	8	2,5
Kadının aile sorumluluklarını paylaşmasını sağlar	7	2,2	101	31,3	106	32,8	106	32,8	3	0,9
Kadının aile yaşamına ilişkin bilgi ve becerileri artar	7	2,2	74	22,9	83	25,7	159	49,2	-	-
Aile ilişkilerini güçlendirir	28	8,7	33	10,2	55	17,0	193	59,8	14	4,3
Kadın çok yorulur, çabuk yıpranır	89	27,6	82	25,4	72	22,3	63	19,5	17	5,3
Kadının hayat tecrübesi, becerisi ve direncini artırır	21	6,5	89	27,6	127	39,3	74	22,9	12	3,7
Kadının kendini geliştirme ve yenileme ihtiyacı artar	-	-	81	25,1	125	38,7	108	33,4	9	2,8
Çocuklara daha az vakit ayırır	178	55,1	60	18,6	43	13,3	37	11,5	5	1,5
Çocuklarına verdiği eğitim ve terbiye daha iyi olur	31	9,6	9	2,8	12	3,7	199	61,6	72	22,3
Evde daha uyumlu ve anlayışlı davranır	5	1,6	24	7,4	93	28,8	161	49,8	40	12,4
Ailenin sosyal ilişkileri zayıflar	56	17,3	111	34,4	132	40,9	24	7,4	-	-
Tarlada çalışmaktan evine bakamaz.	70	21,7	76	23,5	104	32,2	64	19,8	9	2,8

Araştırma kapsamına alınan köyde yaşayan evli kadınların evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlardan “kadın kazanır erkek harcar” sorunu ile kadınların %74,0’ünün hiçbir zaman, %8,0’inin nadiren,% 14,6’sının ara sıra, %3,4’ünün genellikle; “aile gelirine katkı sağlanır” sorunu ile % 4,6’sının hiçbir zaman, %43,7’sinin nadiren, %19,5’inin ara sıra %29,7’sinin genellikle %2,5’inin her zaman; “kadının aile sorumluluklarını paylaşmasını sağlar” sorunu ile %2,2’sinin hiçbir zaman, %31,3’ünün nadiren %32,8’inin ara sıra, %32,8’inin genellikle, %0,9’unun her zaman ve “kadının aile yaşamına ilişkin bilgi ve becerileri artar” sorunu ile %2,2’sinin hiçbir zaman, %22,9’unun nadiren, %49,2’sinin genellikle, % 25,7’sinin ara sıra karşılaştığı görülmektedir. “Aile

ilişkilerini güçlendirir” sorunu ile %8,7’sinin hiçbir zaman, %10,2’sinin nadiren, %17,0’sinin ara sıra, %59,8’inin genellikle, % 4,3’ünün her zaman; “kadın çok yorulur, çabuk yıpranır” sorunu ile %27,6’sının hiçbir zaman, %25,4’ünün nadiren, %22,3’ünün ara sıra, %19,5’inin genellikle, %5,3’ünün her zaman; “kadının hayat tecrübesi, becerisi ve direncini arttırır” sorunu ile %6,5’inin hiçbir zaman, %27,6’sının nadiren, %39,3’ünün ara sıra, %22,9’unun genellikle, %3,7’sinin her zaman; “kadının kendini geliştirme ve yenileme ihtiyacı artar” sorunu ile % 25,1’inin nadiren, %38,7’sinin ara sıra, %33,4’ünün genellikle, %2,8’inin her zaman; “çocuklara daha az vakit ayırır” sorunu ile % 55,1’inin hiçbir zaman, %18,6’sının nadiren, % 13,3’ünün ara sıra, % 11,5’inin genellikle, % 1,5’inin her zaman ve “çocuklara verdiği eğitim ve terbiye daha iyi olur” sorunu ile % 9,6’sının hiçbir zaman, % 2,8’inin nadiren, % 3,7’sinin ara sıra, % 61,6’sının genellikle, % 23,3’ünün her zaman karşılaştığı belirlenmiştir. “Evde daha uyumlu ve anlayışlı olur” ifadesine % 1,6’sının hiçbir zaman, % 7,4’ünün nadiren, % 28,8’inin ara sıra, % 49,8’inin genellikle, % 12,4’ünün her zaman; “ailenin sosyal ilişkileri zayıflar” sorunu ile % 17,3’ünün hiçbir zaman, % 34,4’ünün nadiren, % 40,9’unun ara sıra, % 7,4’ünün genellikle ve “ tarlada çalışmaktan evine bakamaz” ifadesine % 21,7’sinin hiçbir zaman, % 23,5’inin nadiren, % 32,2’sinin ara sıra, % 19,8’inin genellikle, % 2,8’inin her zaman karşılaştığı saptanmıştır.

Kızılaslan ve Yamanoglu (2010, s. 164) kadınların %79,53’ünün aile gelirine katkıda bulunmak için bir işle uğraşmazken, %20,47’sinin ek işle uğraşmakta olduğunu belirtmiştir. Yapılan bu çalışma kadınların aile gelirine katkıda bulunmak için çaba gösterdiklerini ortaya koyma açısından araştırmayı desteklemektedir.

4.3.2. Ev İşlerinin Yerine Getirilmesi İle İlgili Sorunlar

Bu bölümde, araştırma kapsamına alınan evli kadınların ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili karşılaştıkları sorunlara ilişkin bulgular yer almaktadır.

Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili karşılaşılan sorunların dağılımı Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13. Ev İşlerinin Yerine Getirilmesi İle İlgili Sorunların Dağılımı (n=323)

Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar	Hiçbir zaman		Nadiren		Ara sıra		Genellikle		Her Zaman	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Kadın kendine bakamaz	24	7,4	78	24,1	105	32,5	113	35,1	3	0,9
Kadın sık sık hastalanır	-	-	101	31,3	115	35,6	102	31,6	5	1,5
Kadın yardıma ihtiyaç duyar	45	13,9	62	19,2	176	54,5	40	12,4	-	-
Ev işleri nedeniyle tarla işleri aksar	69	21,4	91	28,2	146	45,2	17	5,2	-	-
Ev işleri nedeniyle eşine vakit ayıramaz	78	24,1	204	63,2	35	10,8	6	1,9	-	-
Ev işlerini yerine getiremediği için eleştiri alır	223	69,0	50	15,5	36	11,1	14	4,4	-	-
Kadın çok yorulur, çabuk yıpranır	136	42,1	58	18,0	60	18,6	47	14,6	22	6,7
Küçümsenir	171	52,9	57	17,6	30	9,3	39	12,1	26	8,1
Çocuklara daha az vakit ayırır	208	64,4	55	17,0	39	12,1	21	6,5	-	-
Ev işlerinin yükü altında ezilir	39	12,1	117	36,2	93	28,8	71	22,0	3	0,9

Araştırma kapsamına alınan köyde yaşayan evli kadınların ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlardan “kadın kendine bakamaz” sorunu ile kadınların %7,4’ünün hiçbir zaman, %21,1’nini nadiren, %32,5’inin ara sıra, %35,1’inin genellikle, %0,9’unun her zaman; “kadın sık sık hastalanır” sorunu ile %31,3’ünün nadiren, %35,6’sının ara sıra, %31,6’sının genellikle, %1,5’inin her zaman; “kadın yardıma ihtiyaç duyar” sorunu ile %13,9’unun hiçbir zaman, %19,2’sinin nadiren, %54,5’inin ara sıra, %12,4’ünün genellikle ve “ev işleri nedeniyle tarla işleri aksar” sorunu ile %21,4’ünün hiçbir zaman, %28,2’sinin nadiren, %45,2’sinin ara sıra, %5,2’sinin genellikle karşılaştığı görülmektedir. “Ev işleri nedeniyle eşine vakit ayıramaz” sorunu ile %24,1’inin hiçbir zaman, %63,2’sinin nadiren, %10,8’inin ara sıra, %1,9’unun genellikle; “ev işlerini yerine getiremediği için eleştiri alır” sorunu ile %69,0’unun hiçbir zaman, %15,5’inin nadiren, %11,1’inin ara sıra, %4,4’ünün genellikle; “kadın çok yorulur, çabuk yıpranır” sorunu ile %42,1’inin hiçbir zaman, %18,0’inin nadiren, %18,6’sının ara sıra, %14,6’sının genellikle, %6,7’sinin her zaman; “küçümsenir” sorunu ile %52,9’unun hiçbir zaman, %17,6’sının genellikle, %9,3’ünün ara sıra, %12,1’inin genellikle, %8,1’inin her zaman; “çocuklara

daha az vakit ayırır” sorunu ile % 64,4’ünün hiçbir zaman, %17,0’sinin nadiren, % 12,1’inin ara sıra, %6,5’inin genellikle ve “ev işlerinin yükü altında ezilir” sorunu ile % 12,1’inin hiçbir zaman, % 36,2’sinin nadiren, %28,8’inin ara sıra, %22,0’sının genellikle, % 0,9’unun her zaman karşılaştığı saptanmıştır. Bu veriler doğrultusunda kadınlar ev işlerini yerine getirirken çok fazla sorun yaşamamaktadırlar.

Türk (2006, s. 57) çalışmasında kadınların %30,0’unun iş koşullarının ağırlığını en önemli sorun olarak gördüğünü belirtmiştir. Ayrıca kadınların %28,3’ü ev işleri ile tarla işlerinin sadece kendileri tarafından yapılmasının sorun olduğunu, %13,8’i ise emeğinin karşılığını alamamanın sorun olduğunu belirtmişlerdir.

4.3.3. Aile Gelirinin Kullanımı İle İlgili Sorunlar

Bu bölümde, araştırma kapsamına alınan evli kadınların aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunların dağılımı Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14. Aile Gelirinin Kullanımı İle İlgili Sorunların Dağılımı (n=323)

Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar	Hiçbir zaman		Nadiren		Ara sıra		Genellikle		Her Zaman	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Aile gelirinin kullanımında söz hakkına sahip değildir	106	32,8	123	38,1	78	24,1	16	5,0	-	-
Ev eşyası satın almada söz hakkına sahip değildir	93	28,8	162	50,2	59	18,2	6	1,9	3	0,9
Kadının kazancı elinden alınır	268	83,0	33	10,2	17	5,3	5	1,5	-	-
Gelir nedeniyle şiddete maruz kalır	318	98,5	2	0,6	3	0,9	-	-	-	-
Genel alış verişte fikri alınmaz	111	34,4	100	31,0	98	30,3	11	3,4	3	0,9
Kadın kendi istediklerini satın alamaz	94	29,1	98	30,3	82	25,4	43	13,3	6	1,9

Araştırma kapsamına alınan köyde yaşayan evli kadınların aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlardan “aile gelirinin kullanımında söz hakkına sahip değildir” sorunu ile %32,8’inin hiçbir zaman, %38,1’inin nadiren,% 24,1’inin ara sıra, %5,0’inin genellikle; “ev eşyası satın almada söz hakkına sahip değildir” sorunu ile %28,8’inin hiçbir zaman, %50,2’sinin nadiren, %18,2’sinin ara sıra, %1,9’unun genellikle, %0,9’unun her zaman; “kadının

kazancı elinden alınır” sorunu ile %83,0’ünün hiçbir zaman, %10,2’sinin nadiren, %5,3’ünün ara sıra, %1,5’inin genellikle; “gelir nedeniyle şiddete maruz kalır” sorunu ile %98,5’inin hiçbir zaman, %0,6’sının nadiren, %0,9’unun ara sıra; “genel alış verişte fikri alınmaz” sorunu ile %34,4’ünün hiçbir zaman, %31,0’inin nadiren, %30,3’ünün ara sıra, %3,4’ünün genellikle, %0,9’unun her zaman ve “kadın kendi istediklerini satın alamaz ” sorunu ile %29,1’inin hiçbir zaman, %30,3’ünün nadiren, %25,4’ünün ara sıra, %13,3’ünün genellikle, %1,9’unun her zaman karşılaştığı saptanmıştır.

Kızılaslan ve Ymanoğlu (2010, s. 160) kadınların %62,10’unun harçlığını veya kazancını çocuklarının ihtiyaçlarına harcadıklarını, %45,16’sının kazancını kendi ihtiyaçları için harcadıklarını, %27,42’sinin ise kazancını eşine verdiğini bulmuşlardır. Ayrıca kadınların %74,36’sının eve malzeme satın almada, %65,38’inin yiyecek satın almada, %52,56’sinin elbise satın almada ve %17,95’inin düğün hazırlığında para harcayabildiklerini bulmuşlardır.

4.3.4. Aile İlişkilerinin Düzenlenmesi İle İlgili Sorunlar

Bu bölümde, araştırma kapsamına alınan evli kadınların aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlara ilişkin bulgular yer almaktadır.

Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunların dağılımı Tablo 15’da yer almaktadır.

Tablo 15. Aile İlişkilerinin Düzenlenmesi İle İlgili Sorunların Dağılımı (n=323)

Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar	Hiçbir zaman		Nadiren		Ara sıra		Genellikle		Her Zaman	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Erkeğin sözünden dışarı çıkamaz	26	8,0	73	22,6	27	8,4	127	39,3	70	21,7
Kadın istediği yere gidemez	36	11,1	195	60,4	63	19,5	19	5,9	10	3,1
Kadının kendi ailesiyle görüşmesi kısıtlıdır	285	88,2	14	4,3	8	2,5	16	5,0	-	-
Kadının arkadaşlarıyla görüşmesi sınırlıdır	230	71,2	21	6,5	12	3,7	17	5,3	43	13,3
Aile ilişkilerini güçlendirmek için çok çaba harcar	22	6,8	45	13,9	49	15,2	142	44,0	65	20,1
Kadına çok fazla karışan olduğu için sosyal ilişkileri zayıflar	21	6,5	86	26,6	88	27,2	71	22,0	57	17,7

Araştırma kapsamına alınan köyde yaşayan evli kadınların aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlardan “erkeğin sözünden dışarı çıkamaz” sorunu ile %8,0’inin hiçbir zaman, %22,6’sının nadiren, % 8,4’ünün ara sıra, %39,3’ünün genellikle, %21,7’sinin her zaman; “kadın istediği yere gidemez” sorunu ile %11,1’inin hiçbir zaman, %60,4’ünün nadiren, %19,5’inin ara sıra, %5,9’unun genellikle, %3,1’inin her zaman ve “kadının kendi ailesiyle görüşmesi kısıtlıdır” sorunu ile %88,2’sinin hiçbir zaman, %4,3’ünün nadiren, %2,5’inin ara sıra, %5,0’inin genellikle karşılaştığı saptanmıştır. “Kadının arkadaşlarıyla görüşmesi sınırlıdır” sorunu ile %71,2’sinin hiçbir zaman, %6,5’inin nadiren, %3,7’sinin ara sıra, %5,3’ünün genellikle, %13,3’ünün her zaman; “aile ilişkilerini güçlendirmek için çok çaba harcar” sorunu ile %6,8’inin hiçbir zaman, %13,9’unun nadiren, %15,2’sinin ara sıra, %44,0’ünün genellikle, %20,1’inin her zaman ve “kadına çok fazla karışan olduğu için sosyal ilişkileri zayıflar” sorunu ile %6,5’inin hiçbir zaman, %26,6’sının nadiren, %27,2’sinin ara sıra, %22,0’sinin genellikle, %17,7’sinin her zaman karşılaştığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının kadının yaşına göre farklılaşması tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Kadının Yaşına Göre Farklılaşması

Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları	Yaş	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar	35 ve daha az	113	167,91	8,548	,014
	36-45	71	160,68		
	46 ve daha çok	139	157,87		
Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar	35 ve daha az	113	139,31	10,545	,005
	36-45	71	159,72		
	46 ve daha çok	139	181,62		
Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar	35 ve daha az	113	139,50	13,201	,001
	36-45	71	179,75		
	46 ve daha çok	139	171,23		
Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar	35 ve daha az	113	141,42	,758	,685
	36-45	71	170,85		
	46 ve daha çok	139	174,21		

Araştırmaya katılan evli kadınların; evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlarının ortalama puanları kadının yaş değişkenine göre anlamlı bir

farklılık göstermektedir [Ki-Kare =8.548; $p=.014<.05$]. Buna göre 35 yaşında ya da daha genç yaştaki kadınlar (167,91) 36-45 yaş grubundaki (160,68) ve 46 yaşında ya da daha büyük yaştaki kadınlardan (157,87) daha yüksek sıra ortalaması puanına sahiptir. Bu durumda kadının yaşı ilerledikçe evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaştığı sorunların azaldığı söylenebilir.

Evli kadınların ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlarının ortalama puanları kadının yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır [Ki-Kare=10.545; $p=.005<.05$]. Tablo 4.10'da görüldüğü gibi 46 yaşında ya da daha büyük yaştaki kadınların (181,62) 35 yaşında ya da daha genç yaştaki kadınlardan (139,31) ve 36-45 yaş grubundaki kadınlardan (159,72) daha yüksek sıra ortalaması puanına sahip olduğu belirlenmiştir. Buna göre kadının yaşı ilerledikçe ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlarının arttığı anlaşılmaktadır. Kadının yaşı ilerledikçe ev işi yapamaz duruma gelmiş olabilir.

Aile gelirin kullanımı ile ilgili sorunların ortalama puanları kadının yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır [Ki-Kare =13.201; $p=.001<.05$]. Buna göre 36-45 yaş grubundaki (179,75) kadınların sıra ortalaması puanı 35 yaşında ya da daha genç yaştaki kadınlar (139,50) ve 46 yaşında ya da daha büyük yaştaki kadınların (171,23) sıra ortalaması puanına daha yüksektir. Aile harcamalarının fazlalığı 36-45 yaş grubu kadınların aile gelirin kullanımı ile ilgili sorunları daha çok yaşamlarına neden olabilir.

Araştırmaya katılan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının kadının eğitim durumuna göre farklılaşması tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Kadının Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması

Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları	Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	x ²	p
Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar	Okuryazar değil	33	184,18	5,023	,081
	İlkokul mezunu	257	158,51		
	Ortaokul mezunu	33	167,02		
Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar	Okuryazar değil	33	177,24	6,346	,042
	İlkokul mezunu	257	157,33		
	Ortaokul mezunu	33	183,15		
Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar	Okuryazar değil	33	146,74	3,304	,192
	İlkokul mezunu	257	168,27		
	Ortaokul mezunu	33	128,41		
Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar	Okuryazar değil	33	181,74	2,377	,305
	İlkokul mezunu	257	163,35		
	Ortaokul mezunu	33	131,74		

Araştırmaya katılan evli kadınların; evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlarının [Ki-Kare=5.023; p=.081>.05], aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlarının [Ki-Kare=3,304; p=.192>.05] ve aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlarının [Ki-Kare=2.377; p=.305>.05] kadınların eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

Evli kadınların ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlarının kadının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [Ki-Kare=6,346; p=.042<.05]. Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunları ortaokul mezunu kadınlar (183,15) okuryazar olmayan kadınlardan (177,24) ve ilkokul mezunu kadınlardan (157,33) daha yüksek sıra ortalaması puanına sahiptir. Buna göre kadının eğitim seviyesi yükseldikçe ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili karşılaştıkları sorunları daha çok yaşamaktadır. Eğitimli kadının ev işlerini ailenin diğer üyeleriyle paylaşmak istemesinden kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmaya kapsamına alınan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının kadının evlilik süresine göre farklılaşması tablo 18’da yer almaktadır.

Tablo 18. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Kadının Evlilik Süresine Göre Farklılaşması

Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları	Evlilik Süresi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar	10 yıl ve daha az	65	127,49	11,441	,010
	11-20 yıl	90	169,43		
	21-30 yıl	45	165,58		
	31 yıl ve daha çok	123	173,49		
Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar	10 yıl ve daha az	65	138,48	10,625	,014
	11-20 yıl	90	150,13		
	21-30 yıl	45	184,80		
	31 yıl ve daha çok	123	174,78		
Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar	10 yıl ve daha az	65	173,04	29,816	,000
	11-20 yıl	90	117,59		
	21-30 yıl	45	173,77		
	31 yıl ve daha çok	123	184,35		
Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar	10 yıl ve daha az	65	143,39	6,647	,084
	11-20 yıl	90	180,47		
	21-30 yıl	45	165,12		
	31 yıl ve daha çok	123	157,18		

Araştırmaya katılan evli kadınların; evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunları kadının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [Ki-Kare=11.441; $p=.010<.05$]. Sıra ortalaması puanlarına bakıldığında 31 yıl ya da daha uzun süreden beri evli olan kadınların (173,49), 11-20 yıldan beri evli olan kadınlar (169,43), 21-30 yıldan beri evli olan kadınlar (165,58) ve 10 yıl ya da daha az süreden beri evli olan kadınlardan (127,49) daha çok evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlarla karşılaştığı anlaşılmaktadır. Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunların artış göstermesinin nedeni eşlerin birbirlerine katlanamamalarına bağlanabilir.

Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar kadının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır [Ki-Kare=10.625; $p=.014<.05$]. Kadınlardan 10 yıl ya da daha az süreden beri evli olanlar (138,48) ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunları 11-20 yıldan beri evli olan kadınlar (150,13), 21-30 yıldan beri evli olan kadınlar (184,80) ve 31 yıl ya da daha uzun süreden beri evli olan kadınlardan (174,78) daha çok

yaşamaktadırlar. Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunları 10 yıl ve daha az süreden beri evli olanların daha çok yaşamasının nedeni olarak eşlerin birbirlerini değiştirebileceği düşüncesinin olmasına bağlanabilir.

Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar kadının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır [Ki-Kare=29.816; $p=.000<.05$]. Kadınlardan 31 yıl ya da daha uzun süreden beri evli olanlar (184,35) aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunları 10 yıl ya da daha az süreden beri evli olanlar (173,04), 11-20 yıldan beri evli olan kadınlar (117,59), 21-30 yıldan beri evli olan kadınlardan (173,77) daha çok yaşamaktadırlar. Buna göre aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunları 31 yıl ya da daha uzun süreden beri evli olanların daha çok yaşamasının nedenini kadınların alınan kararlarda daha çok söz sahibi olmak istemesinden kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmaya alınan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının kadının eşinin yaşına göre farklılaşması tablo 19'da yer almaktadır.

Tablo 19. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Kadının Eşinin Yaşına Göre Farklılaşması

Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları	Eşin Yaşı	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar	35 ve daha az	74	145,01	3,252	,197
	36-45	90	168,89		
	46 ve daha çok	159	166,01		
Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar	35 ve daha az	74	132,28	10,508	,005
	36-45	90	177,52		
	46 ve daha çok	159	167,05		
Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar	35 ve daha az	74	142,43	9,438	,009
	36-45	90	150,28		
	46 ve daha çok	159	177,74		
Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar	35 ve daha az	74	161,89	1,375	,503
	36-45	90	171,14		
	46 ve daha çok	159	156,88		

Araştırmaya katılan evli kadınların ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlarının ortalama puanları kadının eşinin yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır [Ki-Kare=10.508; $p=.005<.05$]. Tablo 4.13'de görüldüğü gibi 36-45 yaş grubundaki kadınların (177,52) 35 yaşında ya da daha genç yaştaki kadınlardan (132,28) ve 46 yaşında ya da daha büyük yaştaki kadınların (167,05) daha yüksek sıra ortalaması puanına sahip

olduğu belirlenmiştir. Buna göre örneklem kapsamındaki orta yaş grubu kadınların ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunları daha çok yaşadığı anlaşılmaktadır.

Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunların ortalama puanları kadının eşinin yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır [Ki-Kare =9.438; p=.009<.05]. Buna göre 35 yaşında ya da daha genç yaştaki kadınlar (142,43) 36-45 yaş grubundaki (150,28) ve 46 yaşında ya da daha büyük yaştaki kadınlardan (177,74) daha yüksek sıra ortalaması puanına sahiptir. Bu durumda kadının yaşı ilerledikçe evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaştığı sorunların çoğaldığı söylenebilir.

Araştırmaya alınan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının kadının eşinin eğitim durumuna göre farklılaşması tablo 20’de yer almaktadır.

Tablo 20. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Kadının Eşinin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması

Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları	Eşin Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	x ²	p
Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar	Okuryazar değil	8	178,69	19,975	,001
	Okuryazar	4	305,50		
	İlkokul mezunu	242	165,37		
	Ortaokul mezunu	45	119,84		
	Lise mezunu	22	177,59		
	Üniversite mezunu	2	178,00		
Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar	Okuryazar değil	8	133,06	18,126	,003
	Okuryazar	4	86,00		
	İlkokul mezunu	242	171,22		
	Ortaokul mezunu	45	122,12		
	Lise mezunu	22	154,66		
	Üniversite mezunu	2	292,50		
Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar	Okuryazar değil	8	67,69	20,917	,001
	Okuryazar	4	36,50		
	İlkokul mezunu	242	168,64		
	Ortaokul mezunu	45	163,32		
	Lise mezunu	22	154,80		
	Üniversite mezunu	2	36,50		
Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar	Okuryazar değil	8	270,06	46,568	,000
	Okuryazar	4	6,50		
	İlkokul mezunu	242	171,29		
	Ortaokul mezunu	45	136,84		
	Lise mezunu	22	88,02		
	Üniversite mezunu	2	296,00		

Araştırmaya katılan evli kadınların; evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunları kadının eşinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [Ki-Kare=19.975; $p=.001<.05$]. Sıra ortalaması puanlarına bakıldığında okuryazar kadınların (305,50) okuryazar olmayan (178,69), ilkokul mezunu (165,37), ortaokul mezunu (119,84), lise mezunu (177,59) ve üniversite mezunu (178,00) kadınlardan daha çok kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunları yaşadığı anlaşılmaktadır.

Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar kadının eşinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [Ki-Kare=18.126; $p=.003<.05$]. Üniversite mezunu (292,50) kadınların en yüksek sıra ortalaması puanına sahip olduğu ve ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunları diğer gruplara göre daha çok yaşadıkları söylenebilir.

Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar kadının eşinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [Ki-Kare=20.917; $p=.001<.05$]. Okur yazar kadınların (36,50)ve Üniversite mezunu (36,50) kadınların en yüksek sıra ortalaması puanına sahip olduğu ve aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunları diğer gruplara göre daha çok yaşadıkları söylenebilir.

Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar kadının eşinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [Ki-Kare=46.568; $p=.000<.05$]. Sıra ortalaması puanlarına bakıldığında Üniversite mezunu (296,00) kadınların en yüksek sıra ortalaması puanına sahip olduğu ve aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunları diğer gruplara göre daha çok yaşadıkları söylenebilir.

Araştırmaya alınan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının ailedeki birey sayısına göre farklılaşması tablo 21’de yer almaktadır.

Tablo 21. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Ailedeki Birey Sayısına Göre Farklılaşması

Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları	Ailedeki Birey Sayısı	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar	5 ve daha az	249	166,22	6,821	,033
	6-10 arası	63	138,12		
	11 ve daha çok	11	203,32		
Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar	5 ve daha az	249	166,90	5,295	,071
	6-10 arası	63	152,37		
	11 ve daha çok	11	106,32		
Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar	5 ve daha az	249	163,93	11,478	,003
	6-10 arası	63	170,37		
	11 ve daha çok	11	70,50		
Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar	5 ve daha az	249	154,39	15,571	,000
	6-10 arası	63	174,80		
	11 ve daha çok	11	260,91		

Araştırmaya katılan kadınların; kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunları ailedeki birey sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [Ki-Kare =6.821; $p=.033<.05$]. Sıra ortalaması puanlarına bakıldığında ailesindeki birey sayısı 11 ve daha çok sayıda olan kadınlar (203,32) ailesindeki birey sayısı 5 ve daha az sayıda olan kadınlar (166,22) ve ailesindeki birey sayısı 6-10 kişi olan kadınlardan (138,12) daha yüksek ortalama puana sahiptir.

Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar ailedeki birey sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [Ki-Kare =11.478; $p=.003<.05$]. Ailesindeki birey sayısı 6-10 kişi olan kadınlar (170,37) ailesindeki birey sayısı 5 ve daha az sayıda olan kadınlardan (163,93) ve ailesindeki birey sayısı 11 ve daha çok sayıda olan kadınlar (70,50) daha yüksek sıra ortalaması puanına sahiptir.

Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar ailedeki birey sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [Ki-Kare =15.571; $p=.000<.05$]. Ailesindeki birey sayısı 11 ve daha çok sayıda olan kadınlar (260,91) ailesindeki birey sayısı 5 ve daha az sayıda olan kadınlar (154,39) ve ailesindeki birey sayısı 6-10 kişi olan kadınlardan (174,80) daha yüksek ortalama puana sahiptir. Ailedeki birey sayısı arttıkça aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunların daha çok yaşandığı söylenebilir.

Araştırmaya alınan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının ailenin ortalama aylık gelir miktarına göre farklılaşması tablo 22’de yer almaktadır.

Tablo 22. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Ailenin Ortalama Aylık Gelir Miktarına Göre Farklılaşması

Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları	Ortalama aylık gelir miktarı	N	Sıra Ortalaması	x ²	p
Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar	500 TL ve daha az	85	164,80	11,296	,010
	501-1000 TL	208	160,20		
	1001-2000 TL	23	135,35		
	2001 TL ve daha çok	7	269,07		
Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar	500 TL ve altı	85	161,88	8,799	,032
	501-1000 TL arası	208	165,89		
	1001-2000 TL arası	23	158,30		
	2001 TL ve üzeri	7	60,00		
Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar	500 TL ve altı	85	150,14	14,483	,002
	501-1000 TL arası	208	171,57		
	1001-2000 TL arası	23	153,89		
	2001 TL ve üzeri	7	48,36		
Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar	500 TL ve altı	85	174,92	7,494	,058
	501-1000 TL arası	208	159,25		
	1001-2000 TL arası	23	164,26		
	2001 TL ve üzeri	7	79,36		

Araştırmaya katılan evli kadınların; evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlarının ailenin ortalama aylık gelir miktarına göre değiştiği görülmektedir [Ki-Kare=11.296; p=.010<.05]. Sıra ortalaması puanlarına bakıldığında ailesinin ortalama aylık gelir miktarı 2001 TL ve daha çok olan kadınların (269,07) ailesinin ortalama aylık gelir miktarı 500 TL ve daha az olan kadınlardan (164,80), ailesinin ortalama aylık gelir miktarı 501-1000 TL arasında olan kadınlardan (160,20) ve ailesinin ortalama aylık gelir miktarı 1001-2000 TL arasında olan kadınlardan (135,35) daha yüksek ortalama puana sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar ailenin ortalama aylık gelir miktarı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [Ki-Kare=8.799; p=.032<.05]. Ailesinin ortalama aylık gelir miktarı 2001 TL ve daha çok olan kadınların (60,00) ailesinin ortalama aylık gelir miktarı 500 TL ve daha az olan kadınlardan (161,88), ailesinin ortalama aylık gelir miktarı 501-1000 TL arasında olan kadınlardan (165,89) ve ailesinin ortalama aylık gelir miktarı 1001-2000 TL arasında olan kadınlardan (158,30) daha düşük sıra ortalaması puanına sahip olduğu ve ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar ile diğer gruplara göre daha daha az karşılaştıkları söylenebilir.

Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar kadının eşinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [Ki-Kare=14.483; $p=.002<.05$]. Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunları ailesinin ortalama aylık gelir miktarı 501-1000 TL arasında olan kadınların (171,57) ailesinin ortalama aylık gelir miktarı 500 TL ve daha az olan kadınlardan (150,14), ailesinin ortalama aylık gelir miktarı 1001-2000 TL arasında olan kadınlardan (153,89) ve ailesinin ortalama aylık gelir miktarı 2001 TL ve daha çok olan kadınlardan (48,36) daha çok karşılaştıkları anlaşılmaktadır.

Araştırmaya alınan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının kadının evlilik yaşına göre farklılaşması tablo 23’de yer almaktadır.

Tablo 23. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Kadının Evlilik Yaşına Göre Farklılaşması

Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları	Evlilik Yaşı	N	Sıra Ortalaması	Z	p
Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar	18 yaş ve daha az	206	160,51	-,382	,702
	19 yaş ve daha çok	117	164,63		
Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar	18 yaş ve daha az	206	167,29	-1,356	,175
	19 yaş ve daha çok	117	152,68		
Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar	18 yaş ve daha az	206	160,84	-,299	,765
	19 yaş ve daha çok	117	164,03		
Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar	18 yaş ve daha az	206	165,08	-,796	,426
	19 yaş ve daha çok	117	156,58		

Araştırmaya katılan kadınların kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunları [$Z=-.382$; $p=.702>.05$], ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunları [$Z=-1.356$; $p=.175>.05$], aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunları [$Z=-.299$; $p=.765>.05$] ve aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunları [$Z=-.796$; $p=.426>.05$] kadının evlilik yaşına göre farklılaşmadığı saptanmıştır.

Araştırmaya alınan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının ailede eş ve çocuklardan başka yaşayan bireyler olup olmama durumuna göre farklılaşması tablo 24’de yer almaktadır.

Tablo 24. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Ailede Eş Ve Çocuklardan Başka Yaşayan Bireyler Olup Olmama Durumuna Göre Farklılaşması

Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları	Grup	N	Sıra Sayısı Ortalaması	Z	p
Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar	Var	96	164,08	-,262	,794
	Yok	227	161,12		
Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar	Var	96	188,47	-3,323	,001
	Yok	227	150,80		
Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar	Var	96	176,62	-1,855	,064
	Yok	227	155,82		
Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar	Var	96	153,57	-1,069	,285
	Yok	227	165,57		

Araştırmaya katılan evli kadınların ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunları ailede eş ve çocuklardan başka yaşayan bireyler olup olmaması durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$Z=-3.323$; $p=.001<.05$]. Sıra ortalaması puanlarına bakıldığında ailede eş ve çocuklardan başka yaşayan bireylerin olduğunu ifade eden kadınların (188,47) ailede eş ve çocuklardan başka yaşayan bireyler olmadığını ifade eden kadınlardan (150,80) ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlarla daha çok karşılaştıkları anlaşılmaktadır.

Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunların [$Z=-.262$; $p=.794>.05$], aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunların [$Z=-1.855$; $p=.064>.05$] ve aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunların [$Z=-1.069$; $p=.285>.05$] ailede eş ve çocuklardan başka yaşayan bireyler olup olmaması durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmaya alınan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının kadının eşinin çalışma durumuna göre farklılaşması tablo 25’de yer almaktadır.

Tablo 25. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının Kadının Eşinin Çalışma Durumuna Göre Farklılaşması

Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları	Eşinin Çalışma Durumu	N	Sıra Sayısı Ortalaması	Z	p
Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar	Çalışıyor	218	166,76	-1,323	,186
	Çalışmıyor	105	152,12		
Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar	Çalışıyor	218	152,21	-2,722	,006
	Çalışmıyor	105	182,32		
Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar	Çalışıyor	218	149,56	-3,498	,000
	Çalışmıyor	105	187,84		
Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar	Çalışıyor	218	170,50	-2,388	,017
	Çalışmıyor	105	144,35		

Araştırmaya katılan evli kadınların ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar kadının eşinin çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$Z=-2.722$; $p=.006<.05$]. Sıra ortalaması puanlarına bakıldığında eşi çalışan kadınların (152,21) ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlarla, eşi çalışmayanlara (182,32) göre daha az karşılaştığı ifade edilebilir.

Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar kadının eşinin çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermiştir diyebiliriz [$Z=-3.498$; $p=.000<.05$]. Sıra ortalaması puanlarına bakıldığında eşi çalışmayan kadınların (187,84), eşi çalışanlara (149,56) göre aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlarla daha çok karşılaştıkları anlaşılmaktadır.

Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar eşin çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.. [$Z=-2.388$; $p=.017<.05$]. Sıra ortalaması puanlarına bakıldığında eşi çalışan kadınların (170,50), eşi çalışmayanlara (144,35) göre aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlarla daha çok karşılaştıkları anlaşılmaktadır.

4.4. Ailede Tarımsal Faaliyet Olarak Yapılan İşlerde Karşılaşılan Sorunlar

Bu bölümde, araştırma kapsamına alınan evli kadınların tarımsal faaliyet olarak bitkisel ve hayvansal üretimde yaptıkları işlerde karşılaşılan sorunların dağılımı yer almaktadır.

Ailede tarımsal faaliyet olarak yapılan işlerde karşılaşılan sorunların dağılımı tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26. Ailede Tarımsal Faaliyet Olarak Yapılan İşlerde Karşılaşılan Sorunların Dağılımı

Kadına İlişkin Tarımsal Üretim		Sayı	%	
Tarımsal faaliyetlerle ilgili üretim yapma durumu	Evet	303	93,8	
	Hayır	20	6,2	
Tarımsal faaliyetlerde bitkisel üretimde yapılan işler	Toprağı sürme	Evet	297	92,0
		Hayır	26	8,0
	Çapalama	Evet	303	93,8
		Hayır	20	6,2
	Sulama	Evet	303	93,8
		Hayır	20	6,2
	İlaçlama	Evet	280	86,7
		Hayır	43	13,3
	Tarımsal atıkları yakma	Evet	221	68,4
		Hayır	102	31,6
	Tohum ekme	Evet	258	79,9
		Hayır	65	20,1
	Yabani ot temizliği	Evet	299	92,6
		Hayır	24	7,4
	Aşı yapma	Evet	303	93,8
		Hayır	20	6,2
	Ürünleri pazarda satma	Evet	3	0,9
		Hayır	320	99,1
Tarımsal faaliyetlerde hayvansal üretimde yapılan işler	Ahır temizliği	Evet	226	70,0
		Hayır	97	30,0
	Süt sağımı	Evet	230	71,2
		Hayır	93	28,8
	Hayvan beslenmesi	Evet	222	68,7
		Hayır	101	31,3
	Hayvan otlatma	Evet	183	56,7
		Hayır	140	43,3
	Hayvansal ürünleri pazarda satma	Evet	5	1,5
		Hayır	318	98,5

Araştırma kapsamına alınan kadınlardan %93,8’i tarımsal faaliyetlerle ilgili üretime katıldıklarını, % 6,2’si katılmadıklarını belirtmişlerdir. Kantar (1996, s. 37), kadınlardan %85,0’inin tarımsal faaliyetlere katıldığını, %15,0’inin ise tarımsal faaliyetlere katılmadığını belirtmiştir.

Araştırma kapsamına alınan kadınlardan %92,0'si toprağı sürme işini gerçekleştirdiklerini, %8,0'i toprağı sürme işlemini yapmadıklarını; %93,8'i çapalama ve sulama işlerini yaptıklarını, % 6,2'si çapalama ve sulama işlerini yapmadıklarını; %86,7'si ilaçlama işini yaptıklarını, % 13,3'ü ilaçlama işini yapmadıklarını; %68,4'ü tarımsal atıkları yakma işini yaptıklarını, % 31,6'sı tarımsal atıkları yakma işini yapmadıklarını; %79,9'u tohum ekme işini yaptıklarını, % 20,1'i tohum ekme işini yapmadıklarını; %92,6'sı yabancı ot temizliği işini yaptıklarını, %7,4'ü yabancı ot temizliği işini yapmadıklarını; %93,8'i aşılama işini yaptıklarını, %6,2'si aşılama işini yapmadıklarını; %0,9'u ürünleri pazarda satma işini yaptıklarını, %99,1'i pazarda satma işini yapmadıklarını belirtmişlerdir. Kantar'a göre (1996, s. 37), sebze üretimi kadınlara ait bir iş olarak görülmekte ve erkekler çok sınırlı bir şekilde kalmaktadır. Erkekler kadınlara sadece sulama ve ilaçlama gibi işlerde yardımcı olmaktadır. Kaya ve Atsan (2012, s. 6), kadınların %46,0'sının bitkisel üretim faaliyetlerine katıldığını, %54,0'ünün ise katılmadığını, genel olarak kadınların çapalama, hasat gibi ağır işlerde çalıştıklarını, erkeklerin ise alet-makine kullanılarak yapılan işlerde çalıştıklarını saptamışlardır. Öcal Kara ve Aktaş (2007), kadınların bitkisel üretimde genellikle çapalama, seyreltme ve hasat işlerinde çalıştıklarını, ayrıca çok yoğun olmasa da sulama, gübreleme, ilaçlama ve ürün değerlendirme gibi işleri de yaptıkları bulunmuştur. Kızılaslan ve Ymanoğlu (2010, s. 159) çalışmasında, kadınların bitkisel üretim faaliyet alanında en fazla (%90,06) çapalama, yabancı ot temizliği (%74,85), hasat (67,84) işlerinde çalıştıklarını bulmuştur. Sulamada çalışan kadınların oranını % 49,71; tohum ekmede çalışanların oranını %34,50; gübrelemede çalışanların oranını %30,99; ilaçlamada çalışanların oranını %20,47; tarımsal atıkları yakma işlemini yapan kadınların oranını %19,88; toprağın sürülmesinde çalışanların oranını %18,13; budama yapan kadınların oranını %10,53; aşı yapan kadınların oranını %6,43; ürünleri pazara götüren kadınların oranını ise %5,85 olarak belirtmiştir.

Araştırma kapsamına alınan kadınlardan %70,0'i ahır temizliği işini yaptıklarını, %30,0'u ahır temizliği yapmadıklarını; % 71,2' si süt sağımı işini yaptıklarını, %28,8' i süt sağımı işini yapmadıklarını, %68,7'si hayvanların beslenmesi işini yaptıklarını, %31,3'ü hayvanların beslenmesi işini yapmadıklarını; %56,7'si hayvan otlatma işini yaptıklarını, %43,3'ü hayvan otlatma işini yapmadıklarını; %1,5'i hayvansal ürünleri pazarda satma işini yaptıklarını, %98,5'i hayvansal ürünleri pazarda satma işini yapmadıklarını belirtmişlerdir. Kantar'a göre (1996, s. 37), kadınların %92,7'sinin hayvansal üretim faaliyetlerine katıldığını, %7,3'ünün hayvansal üretim faaliyetlerine katılmadığını

belirtmiştir. Kaya ve Atsan (2012, s. 6-7), kadınların büyük çoğunluğunun hayvansal üretim faaliyetlerine katıldıklarını, yine büyük çoğunluğunun sadece sağım işini yaptıklarını, otlatmanın sadece erkekler tarafından yapıldığını belirtmişlerdir. Öcal Kara ve Aktaş (2007), hayvansal üretimde ise, neredeyse bütün işleri yaptıkları, bitkisel üretimde ortalama günde 7-10 saat arasında, hayvansal üretimde ise 2-3 saat çalıştıkları, ev işlerine ise 4-6 saat arasında zaman ayırdıkları belirlenmiştir. Buna bir de çocuk bakımı eklendiğinde kadının hiç boş zamanının olmadığı söylenebilir. Ancak bu kadar yoğun emeğine karşın, tarımsal yayım çalışmalarından erkekler kadar yararlanamamaktadırlar. Kızılaslan ve Ymanoğlu (2010, s. 160) hayvansal üretimle ilgili faaliyetlere katılımlarında kadınların %81,29'unun süt sağımı; %61,99'unun hayvan besleme; %59,06'sının ahır-ağıl temizliği; %26,90'ının hayvan otlatma işlerini yaptığını bulmuştur.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu bölümde köyde yaşayan evli kadınların aile yaşamlarına ilişkin sorunlarının incelenmesi amacı ile planlanan ve yürütülen araştırmadan elde edilen sonuçlar yer almaktadır.

5.1.1. Aileye İlişkin Demografik Özellikler

Araştırma kapsamına alınan köyde yaşayan evli kadınların büyük çoğunluğunun ilkökul mezunu olduğu, çalışmadığı, küçük yaşta evlendiği, ve 31 yıldan daha uzun evlilik süresine sahip kadınlar olduğu belirlenmiştir. Ayrıca köyde yaşayan evli kadınların büyük çoğunluğunun aile ve çocuklarıyla birlikte yaşadıkları yani aile ile yaşayan başka bireylerin olmadığı saptanmıştır.

Köyde yaşayan evli kadınların çoğunluğunun eşinin ilkökul mezunu olduğu, çalıştığı ve sosyal güvencesinin olduğu belirlenmiştir.

Evli kadınların büyük çoğunluğunun çocuk sahibi olduğu, ayrıca kız çocuk sayısının erkek çocuk sayısından fazla olduğu bulunmuştur.

Ailedeki birey sayısının 5 ve daha az kişi olduğu ve ailelerin büyük çoğunluğunun ortalama aylık gelir miktarlarının 501-1000 TL arasında olduğu saptanmıştır.

5.1.2. Aileye İlişkin Konularda Karar Veren Bireyler

Araştırma kapsamına alınan köyde yaşayan evli kadınların ailesine ilişkin konularda karar veren bireylerin dağılımı incelendiğinde; ev, tarla vb. mülk satın alma, ev eşyası satın alma, yiyecek satın alma, giyim satın alma, çocukların eğitimi, sosyal faaliyetlere katılma (düğün, nişan vb. gitme), kadının ev dışında çalışması, yakın çevre ile ilişkiler (komşu ve

akrabalarla görüşme), ev araçlarının seçimi ve satın alınması konularında daha çok eşlerin birlikte karar verdikleri belirlenmiştir. Çocukların arkadaş seçimine ise çocukların kendilerinin karar verdikleri bulunmuştur. Çocukların hangi düzeyde eğitim alacağı, çocukların eş seçimi ve evlenmesine anne, baba ve çocukların birlikte karar verdikleri saptanmıştır. Çocukların ne zaman evleneceğine ise daha çok çocukların karar verdikleri saptanmıştır.

.

5.1.3. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları

Araştırma kapsamına alınan köyde yaşayan evli kadınların evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunların dağılımı incelendiğinde; kadının aile yaşamına ilişkin bilgi ve becerilerinin artması, aile ilişkilerini güçlendirme, çocuklara verilen eğitim ve terbiye, evde daha uyumlu ve anlayışlı davranma sorunlarının en çok karşılaşılan sorunlar olduğu belirlenmiştir.

Köyde yaşayan evli kadınların ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili karşılaşılan sorunların dağılımı incelendiğinde; kadının kendine bakamamasının en çok karşılaşılan sorunlar olduğu saptanmıştır.

Aile gelirinin kullanımı ile ilgili karşılaşılan sorunların dağılımı incelendiğinde; aile gelirinin kullanımında söz hakkına hahip olmama, ev eşyası satın almada söz hakkına sahip olmama, kendi isteklerini satın alamama sorunlarının en çok karşılaşılan sorunlar olduğu bulunmuştur.

Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunların dağılımı incelendiğinde; erkeğin sözünden dışarı çıkmama, aile ilişkilerini güçlendirmek için çok çaba harcamanın en çok karşılaşılan sorunlar olduğu belirlenmiştir.

5.1.4. Ailede Tarımsal Faaliyet Olarak Yapılan İşlerde Karşılaşılan Sorunlar

Araştırma kapsamına alınan köyde yaşayan evli kadınların ailede tarımsal faaliyet olarak yaptıkları işlerde karşılaşılan sorunların dağılımı incelendiğinde; bitkisel üretimde kadınların büyük çoğunluğunun toprağı sürme, çapalama, sulama, ilaçlama, tarımsal atıkları yakma, tohum ekme, yabancı ot temizliği, aşı yapma işlerini yaptıkları, ancak ürünleri pazarda satma işini yapmadıkları belirlenmiştir. Hayvansal üretimde ise kadınların

büyük çoğunluğunun ahır temizliği, süt sağımı, hayvan beslenmesi işlerini yaptıkları, hayvansal ürünleri pazarda satma işini yapmadıkları saptanmıştır. Hayvansal üretimde kadınların yaklaşık yarısının hayvanların otlatılması işini yaptıkları belirlenmiştir.

5.2. Öneriler

Köyde yaşayan evli kadınların aile içi yaşamlarına ilişkin sorunlarının incelenmesi amacıyla planlanan ve yürütülen bu araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler yapılabilir.

- Kırsal kesimdeki kadınların ve erkeklerin eğitim düzeyleri verilecek eğitimlerle yükseltilmelidir. Böylece eşler arasında iş bölümü ve yardımlaşma da artırılabilir.
- Televizyon, internet, gazete gibi iletişim araçlarından teknolojik gelişmeler ve yenilikler konusunda bilgi alarak kişiler arası iletişim artırılabilir.
- Kadınların ev içinde ve dışında karar verme sürecine daha fazla katılmaları için gerekli girişimler planlanmalı ve hayata geçirilmelidir.
- Özellikle çalışan kadınların evle ilgili sorumlulukları yürütmelerinde mevcut bilgi, beceri, yetenek ve kapasitelerini en iyi şekilde değerlendirmelerini sağlayacak yol ve yöntemler konusunda destek veren yaygın eğitim programları oluşturulmalıdır.
- Herhangi bir okula gitmemiş eğitim düzeyi düşük kadınlar için halk eğitim merkezlerinde katılımlarını teşvik edici kurslar düzenlenmelidir.
- Herhangi bir sağlık kurumuna bağlı olmayanların sosyal güvenlik sistemine dahil edilmeleri sağlanmalıdır.
- Çocuk bakımı, tarla ve ev işlerinin kadının değil ailenin sorumluluğu olarak görülmesi sağlanmalıdır.
- Kadının değerini anlamak ve ona hak ettiği değeri vermek için kadına sosyal yaşam ve ekonomik yaşam içinde layık olduğu değeri vermek gerekir.

KAYNAKÇA

- Acat, B. (2012). Ailede İletişim ve Etkileşim. M.Bahaddin Acat. (Ed.), *Aile içi uyumlu etkileşim* içinde. (s. 26-44). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Agheneza, Z.E. (2003). *The Status of Rural Women Farm-household Systems. A Case Study in Ngie Clan in the Northwest Province of Cameroon*. A Dissertation. Michigan State University.
- Ağdemir, S. (1991). Aile ve Eğitim. *Aile ve Toplum Dergisi*. 1(1), 11-13.
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2011). *Türkiye’de Aile Yapısı Araştırması*. Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Alkan, S., & Toksoy, D. (2009, Şubat). *Orman Köylerinde Kadın ve Kırsal Kalkınma (Trabzon İli Örneği)*. II. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresinde sunulmuş bildiri, Isparta.
- Alptekin, K. Türkiye’de Kadının Statüsü. (2014). 06 Nisan 2014 tarihinde <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/kadinstatu.htm> sayfasından erişilmiştir.
- Anonim. Ailenin önemi. (2010). 06 Nisan 2014 tarihinde <http://www.frmartuklu.net/seviyeli-ciddi-konular/185268-aile-nedir-ailenin-onemi-toplum-ve-aile-etkilesimi.html> sayfasından erişilmiştir.
- Anonim. Ödemiş Tanıtım. (2015). 08 Temmuz 2015 tarihinde <http://odemisliyiz.tr.gg/-Oe-DEM%26%23304%3B%26%23350%3B-TANITIM.htm> sayfasından erişilmiştir.
- Arıkan, G. (1988). Kırsal Kesimde Kadın Olmak. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 5 (2), 1-16.
- Arlı, M. & Nazik, M.H. (2004). Bilimsel Araştırmaya Giriş. Ankara: Gazi.

- Asan, A., Can, M., & Fazlıoğlu, A. (2012). *Kırsal Alanda Yokluğun Gerçek Yüzü: Kadınlar*. Ankara: Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Bayoğlu, A. S. (2010). Kırsal Alanda Kadının Ekonomik Konularla İlgili Karar Verme Sürecine Katılımı: Polatlı Örneği. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*. (26), 57-65.
- Beatriz, R. & Alvarado, M.A. (2006). *Issues Of Voice And Agency In Andean Rural Young Women's Education: An Ethnographic University*. Dissertation. The Ohio State University, Columbus.
- Bianet. Tük: Kadınlar En Çok Hizmet Sektöründe Çalışıyor. (2014). 02 Şubat 2015 tarihinde <http://www.bianet.org/bianet/kadin/157379-tuik-kadinlar-en-cok-hizmet-sektorunde-calisiyor> sayfasından erişilmiştir.
- Demirel, H. (2005). *Yaşam Kalitesi Açısından Kırsal Kesimde Kadın ve Sağlıklı Yaşam*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksekokulu, Ankara.
- Esen, E. (2013). Avrupa Birliği ve Türkiye’de Kırsal Kadının Durumu Almanya’dan Proje Uygulama Örnekleri. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*. 12(1), 105-127.
- Erbil, N. & Pasinlioğlu, T. (2004). Kadının Ailede Karar Vermeye Etkisi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*. 7(2):1-11.
- Fazlıoğlu, A. Kadının Kırsal Kalkınmadaki Yeri-GAP Örneği. (2002). 12 Nisan 2014 tarihinde <http://www.gap.gov.tr/proje-ve-faaliyetler/insani-ve-sosyal-gelisme-genel-koordinatörlugu/sosyal-projeler/makaleler/kadinin-kirsal-kalkinmadaki-yeri---gap-ornegi> sayfasından erişilmiştir.
- Gökcan, K. Ailede İletişim. (2014). 19 Nisan 2014 tarihinde <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/ailedeiletisimler.htm> sayfasından erişilmiştir.
- Gökçe, B. (2013). Türkiye’nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar. Ankara: Savaş
- Güçlü, S. (2011). *“Halk Sağlığı” Konulu Bir Programın Kırsal Bölgelerde Yaşayan Kadınların Sağlık Davranışlarına Etkisi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Hablemitoğlu, S. (1996). *Kırsal Ailede Kadının İş Modelleri Ve Kararlara Katılımı*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İlhan Tunç, A. Van'da Kadın Sorunları ve Eğitim. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1 (1). 04 Ekim 2012 tarihinde http://efdergi.yyu.edu.tr/eskiefdergi/makaleler/cilt_I/aynur_ilhan.doc. sayfasından erişilmiştir.
- İplik, E. (2012). *Osmaniye İli Kırsalında Kadın Girişimciliği*. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Adana.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Türkiye'de Kadının Durumu. (2012). 08 Nisan 2014 tarihinde http://www.kadininstatusu.gov.tr/upload/kadininstatusu.gov.tr/mce/2012/trde_kadinin_durumu_2012_ekim.pdf?p=1 sayfasından erişilmiştir.
- Kantar, M. (1996). *Adana ve İçel İli Dağ Köylerinde Yaşayan Kırsal Kadınların Toplumsal Yaşamdaki Roller ve Bu Rollerle İlgili Geleceğe Yönelik Beklentileri*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Kasımoğlu, E. (2006). *Tarımda Çalışan Kadınların Sorunları*. Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Kaya, T. E., & Atsan, T. (2012). Kırsal Kaadınları Sosyo-Ekonomik Durumları ve Geleceğe Yönelik Beklentileri (Tra1 Bölgesi Örneği). *Tarım Ekonomisi Dergisi*. 18(1), 1-11.
- Kızılaslan, N., & Ymanoğlu, A. (2010). Kırsal Alanda Kadınların Tarımsal Üretime ve Aile İçi Kararlara Katılımı: Tokat İli Örneği. *Uluslar arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 3(13), 154-166.
- Koca, B. Çalışma Hayatı Ve Kadın. 04 Ekim 2012 tarihinde http://iys.inonu.edu.tr/webpanel/dosyalar/1456/file/Calisma_Hayati_ve_Kadin_Bennur_Koca.pdf. sayfasından erişilmiştir.
- Kocacık, F., & Gökkaya, V.B. (2005). Türkiyede Çalışan Kadınlar Ve Sorunları. *C. Ü. İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*. 6 (1), 195-219.

Köy Kanunu. (1924). 04 Nisan 2014 tarihinde <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.442.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Kutlar, İ., Turhanoğulları, Z.,& Kızılay, H. Kırsal Alanda Kadınların İşgücüne ve Kararlara Katılımını Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Belirlenmesi: Burdur İli Örneği. (2013). 20 Nisan 2014 tarihinde <http://www.tepge.gov.tr/Dosyalar/Yayinlar/0e4158cc66a0463abf6537b307aa5765.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Kulak, E. (2011). *Tarımsal Üretim Süreçlerindeki Değişimin Kırsal Alanda Kadın İstihdamına Etkileri: 1980 Sonrası Gelişmeler*. Uzmanlık Tezi. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.

Mutlu, M. (2012). *Kadınların Aile İçinde Karar Verme Ve Uygulama ve Sorunları Şanlıurfa İli Örneği*. Yüksek lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Öcal Kara, F. ve Aktaş, Y. (2007). Şanlıurfa İli'nde Kadınların Tarımsal Yayım Çalışmasından Yararlanmasına Etki Eden Olumsuz Etmenler. *Tarım Ekonomisi Dergisi*. 13 (2), 71-83.

Ödemiş Kaymakamlığı. İlçemizin Nüfus Durumu. (2014). 01 Mayıs 2014 tarihinde http://www.odemis.gov.tr/default_b0.aspx?content=194 sayfasından erişilmiştir.

Önder, D. (2009). Türkiye'de Tarımsal Üretimde Kadının Konumunun İrdelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*. 14(1), 1-8.

Özgen, Ö. ve Ufuk, H. Kırsal Kesimde Kadın Eğitimi. (2009). 04 Ekim 2012 tarihinde http://www.zmo.org.tr/resimler/ekler/6121d1f782d29b6_ek.pdf?tipi=14&sube= sayfasından erişilmiştir.

Sarıeroğlu, J. (2010). Çalışma Hayatı Ve Kadın. *Kamuda Sosyal Politika*. 4 (12), 42-50.

Sirman, N. (1991, Aralık). *Kırsal Kesimde Kadının Statüsü, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. ILO-TKV Danışma Toplantısı'nda sunulmuş bildiri, Ankara.

- Soysal, A. (2013). Kırsal Alanda Kadın Girişimciliği: Türkiye İçin Durum Değerlendirmesi. *Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 8(1), 163-189.
- Şafak, M. (2008). *Kırsal Alandan Kentsel Alana Göç Eden Kadınların Yeni Yaşama Uyum Durumlarının Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şahin, K. & Terin, M. (2009). Van İlinin Sosyo-Ekonomik Özellikleri Farklı İki Köyündeki Kadınların Tarımsal Faaliyetlere Katılımı ve Tarımsal Yayma İlişkin Görüşleri. *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*. 22(1), 39-49.
- Şahinler, N. & Savaş, N. (2011). *Hatay Kırsalında Kadının Statüsü ve Sorunları*. Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı & Mustafa Kemal Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Hatay.
- Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı. (2010-2013). *Kırsal Kalkınma Planı*, Ankara: Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı.
- Türk, N.K. (2006). *Kilis İli Elbeyli İlçe Merkezindeki Kadın Tarım İşçilerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yenilmez, Ç. (2012). Ailede iletişim. Çınar Yenilmez (Ed.). *Aile yapısı ve ilişkileri içinde*. (s.42-61). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi
- Yıldırak, N., Gülçubuk, B., Gün, S., Olhan, E., & Kılıç, M. Türkiye’de Gezici Ve Geçici Kadın Tarım İşçilerinin Çalışma Ve Yaşam Koşulları Ve Sorunları. (2003). 04 Ekim 2012 tarihinde http://www.agri.ankara.edu.tr/economy/1189_1205793629.pdf. sayfasından erişilmiştir.

EKLER

EK-1

KÖYDE YAŞAYAN EVLİ KADINLARIN AİLE YAŞAMLARINA İLİŞKİN SORUNLARI

(Anket Formu)

Bu araştırma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Programında yürütülen “**Köyde Yaşayan Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunlarının İncelenmesi**” konulu tez kapsamında yapılan bir çalışmadır. Bu amaçla hazırlanmış olan bu anket formunda sizden istenen soruları kendi görüşleriniz doğrultusunda doldurmanızdır. Anket sorularına vereceğiniz doğru cevaplar, çalışmanın başarılı olmasına yardımcı olacaktır. Araştırmadan elde edilen veriler bilimsel amaçlar dışında hiçbir şekilde kullanılmayacak ve kimliğiniz kesinlikle gizli tutulacaktır. Cevaplarınızın gizli tutulacağına dair bize olan güveninizi sağlamak için sizden isminizi ve kimliğinizi açığa çıkartacak herhangi bir işareti anket formuna yazmamanızı önemle hatırlatırız.

Verdiğiniz bilgiler için şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Fatma KIRTEPE ÖZDEMİR

1. Aileye İlişkin Demografik Özellikler

1.1. Ailedeki Birey Sayısı Ve Ailenin Ortalama Aylık Gelir Miktarı

1. Ailedeki birey sayısı:.....kişi.
2. Ailenin aylık ortalama gelir miktarı : TL.

1.2. Kadına İlişkin Demografik Özellikler

- 1.Yaş: yaşında
2. Eğitim durumu:
 - 1.()Okuryazar değil
 - 2.()Okuryazar
 - 3.()İlkokul mezunu
 - 4.()Orta okul mezunu
 - 5.()Lise mezunu
 - 6.() Üniversite mezunu
- 3.Çalışma durumu: 1.()Çalışıyor 2.()Çalışmıyor
4. Çalışıyor ise mesleği:
5. Sosyal güvence: 1. () Var 2. () Yok
6. Kaç yaşında evlendiği:..... yaşında

7. Evlilik süresi:..... yıl.

8. Eş seçiminize kim karar verdi?

1.() Kendim

2.() Ailem

3.() Ailemle birlikte

4.() Akrabalar (belirtiniz).....

9. Ailenizde eşiniz ve çocuklarınızdan başka sizinle yaşayan bireyler var mı?

1.() Var

2.() Yok

10. Ailenizde eşiniz ve çocuklarınızdan başka sizinle yaşayan bireyler varsa kimler? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

1.() Kayınvalidem

2.() Kayınpederim

3.() Benim babam

4.() Benim annem

5.() Eşimin kardeşi

6.() Benim kardeşim

7.() Teyze, hala, amca vb. akraba

8.() Akraba olmayan ev işleri, tarla işleri vb.' ne yardımcı olan bireyler

1.3. Kadının Eşine İlişkin Demografik Özellikler

1. Eşin yaşı: yaşında

2. Eşin eğitim durumu:

1.() Okuryazar Değil

4.() Orta okul mezunu

2.() Okuryazar

5.() Lise mezunu

3.() İlkokul mezunu

6.() Üniversite mezunu

3. Eşin çalışma durumu:

1.() Çalışıyor

2.() Çalışmıyor

4. Çalışıyor ise eşin mesleği:

5. Sosyal güvence: 1.() Var

2.() Yok

1.4. Çocuklara İlişkin Demografik Özellikler

1. Çocuk Sahibi Olma Durumu:

1.() Var

2() Yok

2. Varsa çocuk sayısı :

2. Ailenize İlişkin Konularda Karar Veren Bireyler

2.1. Ailenize İlişkin Konularda Karar Veren Bireyler

Ailenize İlişkin Konular	1. Ben	2. Eşim	3. Eşim ve ben	4. Aile büyükleri	5. Eşim, ben ve çocuklar	6. Çocuklar kendisi
1. Ev, tarla vb. mülk satın alma						
2. Ev eşyası satın alma						
3. Yiyecek satın alma						
4. Giyim satın alma						
5. Çocukların eğitimi						
6. Sosyal faaliyetlere katılma (düğün, nişan vb. gitme)						
7. Kadının ev dışında çalışması						
8. Çocukların eş seçimi ve evlenmesi						
9. Yakın çevre ile ilişkiler (komşu ve akrabalarla görüşme)						
10. Ev araçlarının seçimi ve satın alınması						
11. Çocuklarının hangi düzeyde eğitim alacağı						
12. Çocuklarının ne zaman evleneceği						
13. Çocukların arkadaş seçimine						

3. Evli Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları

3.1. Evli kadının evde ve dışarıda çalışması nedeniyle karşılaşılan sorunlar

Evde ve dışarıda çalışma nedeniyle karşılaşılan sorunlar	1.Hiçbir zaman	2.Nadiren	3.Ara sıra	4.Genellikle	5. Her Zaman
1. Kadın kazanır erkek harcar.					
2. Aile gelirine katkı sağlanır					
3. Kadının aile sorumluluklarını paylaşmasını sağlar					
4. Kadının aile yaşamına ilişkin bilgi ve becerileri artar					
5. Aile ilişkilerini güçlendirir					
6. Kadın çok yorulur, çabuk yıpranır					
7. Kadının hayat tecrübesi, becerisi ve direncini artırır					
8. Kadının kendini geliştirme ve yenileme ihtiyacı artar					
9. Çocuklara daha az vakit ayırır					
10. Çocuklarına verdiği eğitim ve terbiye daha iyi olur					
11. Evde daha uyumlu ve anlayışlı davranır					
12. Ailenin sosyal ilişkileri zayıflar					
13. Tarlada çalışmaktan evine bakamaz.					

3.2. Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar

Ev işlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlar	1. Hiçbir Zaman	2. Nadiren	3. Ara sıra	4. Genellikle	5. Her Zaman
1. Kadın kendine bakamaz.					
2. Kadın sık sık hastalanır.					
3. Kadın yardıma ihtiyaç duyar.					
4. Ev işleri nedeniyle tarla işleri aksar.					
5. Ev işleri nedeniyle eşine vakit ayıramaz.					
6. Ev işlerini yerine getiremediği için eleştirir alır.					
7. Kadın çok yorulur, çabuk yıpranır					
8. Küçümsenir.					
9. Çocuklara daha az vakit ayırır					
10. Ev işlerinin yükü altında ezilir.					

3.3 Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar

Aile gelirinin kullanımı ile ilgili sorunlar	1. Hiçbir Zaman	2. Nadiren	3. Ara sıra	4. Genellikle	5. Her Zaman
1. Aile gelirinin kullanımında söz hakkına sahip değildir.					
2. Eşyası satın almada söz hakkına sahip değildir.					
3. Kadının kazancı elinden alınır.					
4. Gelir nedeniyle şiddete maruz kalır.					
5. Genel alış verişte fikri alınmaz.					
6. Kadın kendi istediklerini satın alamaz.					

3.4. Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar

Aile ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgili sorunlar	1. Hiçbir zaman	2. Nadiren	3. Ara sıra	4. Genellikle	5. Her zaman
1. Erkeğin sözünden dışarı çıkamaz.					
2. Kadın istediği yere gidemez.					
3. Kadının kendi ailesiyle görüşmesi kısıtlıdır.					
4. Kadının arkadaşlarıyla görüşmesi sınırlıdır.					
5. Aile ilişkilerini güçlendirmek için çok çaba harcar.					
6. Kadına çok fazla karışan olduğu için sosyal ilişkileri zayıflar.					

4. Ailede tarımsal faaliyet olarak yapılan işlerde karşılaşılan sorunlar

1. Tarımsal faaliyetlerle ilgili üretimde bulunuyor musunuz?

1. () Evet 2. () Hayır

2. Tarımsal faaliyetlerde bitkisel üretimde hangi işleri yapıyorsunuz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

1. () Toprağı sürme
2. () Çapalama
3. () Sulama
4. () İlaçlama
5. () Tarımsal atıkları yakma
6. () Tohum ekme
7. () Yabani ot temizliği
8. () Aşı yapma
9. () Ürünleri pazarda satma

3. Tarımsal faaliyetlerde hayvansal üretimde hangi işleri yapıyorsunuz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

1. () Ahır temizliği
2. () Süt sağımı
3. () Hayvan beslenmesi
4. () Hayvan otlatma
5. () Hayvansal ürünleri pazarda satma

ÖZGEÇMİŞ

1988 yılında İzmir Ödemiş'te doğdu. İlk öğrenimini Hamamköy İlköğretim Okulu'nda, orta öğrenimini Ödemiş Zübeyde Hanım Anadolu Meslek Lisesi'nde Ağırlama ve Gıda Teknolojisi bölümünde okudu. Sonra Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi alanında lisansını 2007-2011 yılında tamamladı. 2012 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi bölümünde Yüksek Lisans eğitimine başladı. Halen yüksek lisans eğitimini sürdürmektedir. 2012-2013 yılında Kars Digor Alem Ortaokuluna Teknoloji Tasarım öğretmeni olarak atandı. Şu an Kocaeli ili Başiskele ilçesinde Kullar Ortaokulu'nda görev yapmaktadır.

İlgi alanları aile ve insan ilişkileri, iletişim, yiyecek içecek hizmetleri, teknoloji, tasarım ve teknolojiye dair güncel bilgilerdir.